

308.510

M. kir. Pénzügyministerium
Könyvtára.

XII

53

Gerő Gyula

Eljárás tisztek
nősülési ügyeiben

Harmadik kiadás

Budapest
Grill Károly és kir. udv. könyvk.

A MAGY. KIR. HONVÉD ÉS OSENDŐR

TISZTEK NŐSÜLÉSI ÜGYEI

KÖRÜLI ELJÁRÁS.

o

A FENNÁLLÓ TÖRVÉNYEBŐL ÉS SZABÁLYOKBÓL EGYBEÁLLITOTTA,
MINTÁKKAL ÉS MAGYARÁZÓ JEGYZETEKKELL ELLÁTTA

GERŐ GYULA

m. kir. honvéd alezredes-hadbíró.

HARMADIK ÁTDOLGOZOTT KIADÁS.

BUDAPEST,

GRILL KÁROLY CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSE
1905.

ELŐSZÓ

a harmadik kiadáshoz.

A m. kir. honvédség és csendőrség számára érvényben álló 1887. évi „Nősülési szabályzat“ nem öleli és nem is ölelhette fel az egész eljárást részleteiben, hanem számos olyan, elszórtan más helyeken található törvény és szabály előismeretét feltételezi, amelyekkel tisztjeink más-nemü hivatásbeli elfoglaltságuk miatt nem igen foglalkozhatnak, sőt számukra — főleg a kül-állomásokon — alig hozzáférhetők.

E mellett koronként magát a nősülési szabályzatot is lényeges részeiben, nevezetesen a nősülési engedély feltételei, a nősülési kérvény felszerelése, a házassági óvadék mennyisége, az óvadékul alkalmas értékpapírok jegyzéke, és az óvadéknak ingatlanok általi biztosítása stb. tekintetében többször módosították és kiegészítették, úgy, hogy élénken érezhetővé vált oly vezérfonal hiánya, mely az idevonatkozó törvényeket, szabályokat és rendeleteket egy szerves

egészbe tömörítve, a katonai közigazgatás szempontjából felmerülhető kérdésekre gyors és megbízható felvilágosítást nyújt.

Ez indított engem e művecske megírására s az a körülmény, hogy immár a III. kiadás vált szükségessé, eléggé mutatja, hogy egészen fölösleges munkát nem végeztem.

Megjegyzem még, hogy könyvemnek csak rövidség okáért adtam a „Tisztek nősülési ügyei” címet, mert az tényleg a honvéd tisztviselők analog ügyeit is felöleli, ellenben a cs. és kir. közös hadsereg, haditengerészet, osztrák honvédség és csendőrség nősülési ügyei egy más művemben*) vannak tárgyalva.

G. Gy.

*) Heiratsangelegenheiten der Officiere und Beamten des k. u. k. Heeres, der k. u. k. Kriegsmarine, der k. k. Landwehr und der k. k. Gendarmerie. 2. Auflage. Grill K. udvari könyvker. Budapest

TARTALOM.

I. FEJEZET.

A nősülési engedély, annak feltételei és korlátai.

	Lap
A nősülési engedélyről általában	1
Kinek van nősülési engedélyre szüksége?	2
Kik nem kaphatnak nősülési engedélyt?	3
Az engedély nélkül nősülők büntetése	4
Ki adja a nősülési engedélyt?	5
A nősülés engedélyezésének feltételei	5
Az óvadéki mellékjövedelem összege (cautio)	7
A 60 éven felüli tiszt nősülhetésének különös feltétele	11
Az ara származása, műveltsége stb Parancsnoki vélemény	12

II. FEJEZET.

A nősülési engedély kérése rendes feltételek mellett.

A nősülési kérvény külalakja, tartalma és mintája	14
A nősülési kérvény mellékletei	15
Szülői beleegyező nyilatkozat mintája	16
A Magyarországon házasulók által kiállítandó nyilatkozat mintája	16
A 60 éven felüli vőlegény arája által kiállítandó térítvény mintája	19
A kérvény előterjesztése	20

III. FEJEZET.

Az óvadéki mellékjövedelem kimutatása és biztosítása.

Az óvadéki mellékjövedelem biztosításáról általában és az erre alkalmas egyes vagyontárgyakról	22
Átnézet az óvadéki alkalmas vagyontárgyakról	25

Állampapírok kötményezése	Lap 30
Földtehermentesítési kötvények jegyzék-mintája	35
Más állampapírok jegyzék-mintája	37
Ajánlati okmány mintája állampapírok kötményezésénél	39
A bekeblzés	43
A bekeblzendő óvadéktólke nagysága	43
Milyen értékűnek kell az ingatlanoknak lennie?	44
A bírói becsü	46
Bírói becslés iránti kérvény mintája	47
Tüzkárbiztosítási térítvény	49
Ajánlati okmány mintája a bekeblzésre	50
Miként szóljon a bekeblzés?	54
A biztosítás egyéb módon	56
Záloglevelek községi és vasuti kötvények (elsöbbségek) kötményezése	56
Városok kamatozó kötvényeinek kötményezése	58
Ajánlati okmány mintája a záloglevelek stb. kötményezésénél	59
Záloglevelek stb. jegyzék-mintája	63
A házassági óvadék biztosítása ingatlanra bekeblzett magánkötelezvények által	64
Ajánlati okmány mintája erre a célra	65
A házassági óvadék biztosítása a Mária Terézia rend nyugdíjának fele által	68

IV. FEJEZET.

A házasságkötési igazolvány kérése.

A kérvény külalakja, tartalma és mintája	69
A kérvény mellékletei	70

V. FEJEZET.

A nösülesi engedély kérése felségfolyamodvány útján.

A felségfolyamodvány benyújthatásának előfeltételei	75
A benyújtás módja	77
A felségfolyamodvány külalakja, indokai és helyege	78
A felségfolyamodvány mintája	80
A legfelsöb elhatározás	84

VI. FEJEZET.

Állami házasságkötés és egyházi esketés. Házassági akadályok. Felmentés (dispensáció). Külföldön kötendő házasság.

Általános észrevételek	Lap 85
Kötelező polgári házasság s annak akadályai. Gyermeknek vallása	86
Egyházi esketés és akadályai	91
Házasságkötés külföldön	93

VII. FEJEZET.

A házassági óvadék kicserélése, kisorsolása, továbbá részben vagy egészben visszakérése. Kamatok felvétele. Az óvadék elidegenítése és elzálogosítása. Az óvadéki mellékjövedelem adója. Eljárás különleges esetekben.

Az óvadék kicserélése	95
A kicserelési kérvény mintája	98
Ugyanaz	101
Ugyanaz ingatlanra bekeblzett óvadéknál	104
Törlési engedély mintája	105
Értékpapírok kisorsolása	106
Állampapírok konverziója	107
Az óvadék visszakérése	108
Kamatok felvétele és átutalása	116
Az óvadéknak és jövedelmének átruházása és elzálogosítása	118
Az óvadéki okmányok elveszése	120
Végrehajtás az óvadéokra	122
Az óvadéki mellékjövedelem adója	123
Elévülés	125

I. FEJEZET.

A nősülési engedély, annak feltételei és korlátai.

A nősülési engedélyről általában.

A honvédhatósági nősülési engedély csak feltételes, mert a házasságra lépést csak annyiban engedélyezi, amennyiben annak más törvényes (házassági) akadály útjában nem áll.

De van a nősülési engedélyben még egy másik kikötés is, arra az esetre, ha a nősülő: házassági óvadéki mellékjövédelmet tartozik biztosítani. Erre az esetre ugyanis a nősülési engedély azt a fenntartást tartalmazza, hogy az esketés, illetőleg állami házasságkötés csak akkor tartható meg, ha az ezen nősülési engedélyben meghatározott óvadéki évi mellékjövédelem tényleg biztosítottatik s e biztosítás megtörténtéről egy a honvédelmi minister által kiállítandó »igazolvány« is felmutattatik.

A házassági óvadéki mellékjövédelem kimutatására kötelezett fél tehát a nősülési engedély kieszközlése (II. fejezet) után még nem köthet házasságot, hanem tarto-

zik előbb a nősülési engedélyben kikötött óvadéki mellékjövédelmet szabályszerűen biztosítani (III. fejezet) és azután a mellékjövédlem biztosítását tanúsító okmányok beterjesztése mellett újra a honvédelmi ministerhez folyamodni a végből, hogy részére most már a megtörtént biztosításról szóló (házasságkötési) igazolvány is kiszolgáltassék (IV. fejezet), aminek elnyerése után a házasságkötésnek a honvéd közigazgatás részéről további akadályja nincs.¹⁾

Kinek van nősülési engedélyre szüksége?

A m. kir. honvédség és csendőrség számára érvényes s az 1887. évi »Rendeleti Közlöny« 34. számában közzétett »nősülési szabályzat« 1. §-a értelmében a »házasságkötéshez minden tényleges honvéd és csendőrtisztnek (tisztviselőnek) honvéd²⁾ hatósági engedélyre van szüksége«.

Hogy »tényleges« honvéd egyének alatt kiket kell érteni, az a szolgálati szabályzat I. részének 13. lapján foglalt »Előzetes észrevételek«-ben van megmondva, itt

1) Ha óvadéki mellékjövédelmet kimutatni nem kell, a házasságkötés már a nősülési engedély felmutatásával megtörténhetik. Lásd a nősülési engedélynek felségfolyamodvány útján kieszközöléséről az V. fejezetet.

2) Oly tisztek tehát, kik előbb a közös hadseregben vagy az osztrák Landwehrnél szolgáltak s ott a nősülési engedélyt és eseleig már a házasságkötési igazolványt (lásd II. és IV. fejezet) is kieszközölték, de még mielőtt házasságra léptek volna, a m. kir. honvédség tényleges állományába áthelyeztettek, tartoznak ezen engedélyt és igazolványt a honvédelmi ministerhez oly célból felterjeszteni, hogy azok hatálya rájuk mint honvédtisztekre is kiterjesztessék.

csak azt jegyzem meg, hogy ide értendők a tényleges szolgálatból ideiglenesen szabadságra bocsátottak, köztük a várakozási illetékekkel vagy minden illetékek beszüntetésével szabadságoltak is.

De nősülési engedélyre van szükségük azon nyugállományú tiszteknek¹⁾ és tisztviselőknél is, akik helyi szolgálatra elő vannak jegyezve vagy valamely katonai rokkantak házában helyi ellátásában vannak.²⁾

Kik nem kaphatnak nősülési engedélyt?

Nősülési engedély a vezérkarhoz beosztott főtiszteknek nem adható.³⁾

E szabály alól csakis Ő Felsége tehet kivételt. Ily kivételt érdemlő esetben tehát a nősülés engedélyezése iránt Ő Felségéhez lehet folyamodni.⁴⁾ A fennálló gyakorlat szerint azonban ilyen kivételes nősülési engedély, feltéve, hogy a kérelem általában figyelemre méltó s a nősülendő a nősülési szabályzat minden egyéb feltételének megfelel, csakis a nősülendőnek 4 héttel a századosstörténi kineveztetése, illetőleg csapathoz való bevonulása előtt adatik⁵⁾. Nem nyerhetnek továbbá nősülési engedélyt a

1) Akár a katonaállományhoz tartoznak, akár nem.

2) A tartalékos havidíjasok nősülésére nézve lásd a V. T. U. IV. Rész 7. §.

3) 1901. évi 3. számú Rendeleti Közlöny, 4929/eln. számú körrendelet.

4) Lásd a felségfolyamodvány mintája céljából az V. fejezetet.

5) 1904. évi 4489/eln. számú honvédelmi ministeri rendelet 3. pontja. Magától értetődik, hogy ilyen esetben a nősülendő a vezérkari százados részére előírt óvadékot tartozik biztosítani.

hadbírógyakornokok és a hivatásszerű hadbíróvá kiképzés céljából hadbírói gyakorlatra bocsátott azon egyének, akik tisztí rendfokozatban nem állnak.¹⁾

A kezelőtisztí vizsgát tett törzsrőmestereknek az 1894. évi Rendeletí Kőzlőny 17. számában közzétett 2841/eln. számú kőrendelet szerínt nősőlésí engedély szintén nem adható.

Az engedély nélkül nősőlők büntetése.

Az engedély nélkül kül- vagy belföldön nősőlő katonai egyének: kőzerkőlcősiség elleni vétségbőn válnak bűnőssőkke és elbocsátással büntetendők.²⁾

A katonatisztí és legénységi őzvegyek és árvák ellátásáról szőlő 1887. évi 20. t.-cz. 3. és 12. §-a értelmében továbbá: az ily engedély nélkül nősőlt tiszt őzvegye: állandó évi nyugdíjra való igényéből, árvái pedig a nevelési járulékra való igényből ki vannak zárva.

¹⁾ Szervi határozványok a m. kir. honvéd hadbírói személyzet számára 18. §

²⁾ Katonai büntető-törvény 780. §. A véderőről szőlő törvény értelmében szükséges nősőlésí engedély és igazolvány nélkül tilos a házasságkötés a kőtelező polgári házasságra vonatkozó 1894. évi XXXI. t.-czikk 26. §-a s az erre nézve kibocsátott végrehajtási utasítás értelmében is.

Hogy mily bűn'etéssel sújtatnak azok, akik valamely tiltott nősőlésnél vétkesen közremőködnek, az a véderőről szőlő 1889. évi VI. t.-czikkben, továbbá a magyar polgári büntető törvénykőnyv (1878. V. t.-cz.) 252 - 257. §§ aiban, illetőleg a házasságjogról szőlő 1894. évi XXXI. t.-cz. 121—126. §§-aiban van meghatározva.

Ki adja a nősőlésí engedélyt?

A nősőlésí engedélyt adja:

A) Ő es. és ap. kir. Felsőge:

a) minden rendfokozatú tábornoknak, a tábornok-hadbírónak és a vezértörzsrővsőnak,

b) az V. rangosztályban levő honvédtisztviselőeknek,

c) az ezredeknek (ezredes-hadbírónak, I. osztályú főtörzsrővsőnak) és a VI. rangosztályba tartozó honvéd-tisztviselőeknek.

B) a honvédelmi miniszer:

valamennyi A) alatt elő nem sorolt tényleges

a) törzs- és főtisztnek

b) és honvédtisztviselőnek,¹⁾

C) a honvéd kerületi parancsnokságok:

a kőrletőkben helyí szolgálatra való előjegyzés mellett nyugállományban levő törzs- és főtisztnek és katonai rokkantak háza helyí ellátásában levő tisztnek és honvédtisztviselőnek, az utóbbiakra nézve a rokkantak háza parancsnokával egyetértően.

A nősőlés engedélyezésének feltételei.

Hivatásszerű²⁾ tiszték és tisztviselők nősőlésének engedélyezésénél szem előtt tartandó:

¹⁾ Valamint a honvédséghez beosztott vezérkari testületbeli tiszteknek és katonai építészmérnökőknek.

²⁾ A nősőlésnek a helyí alkalmazásra való előjegyzés mellett nyugállományban helyezett, valamint a rokkantak háza helyí ellátásában levő tiszték (tisztviselők) számára

a) hogy a szándékolt házasságnak törvényes akadály útjában ne álljon,

b) hogy az előirt és kimutatandó házassági óvadéki évi mellékjövedelem szabályszerűleg biztosítottassék,

c) hogy az ara szeplőtlen hirnevű, a nősülendő állásának megfelelő társadalmi műveltségű és oly származásu legyen, hogy a nősülő tekintélye az egybekelés által csorbát ne szenvedjen és azonkívül más ok¹⁾ se forogjon fenn, ami a nősülést a katonai szolgálat fontos tekinteteiből meg nem engedhetőnek tüntetné fel, végül:

d) hogy a házasság minden irányban a m. kir. honvédségben (csendőrségben) az »állásszerű« házasság követelményei felől uralkodó nézeteknek megfelelően.²⁾

A fentebb b) és c) alatt megjelölt feltételekről alább az »óvadéki mellékjövedelem összege« és az »ara származása, műveltsége« czim alatt még bővebben szólnunk; itt még csak azt jegyezem meg, hogy Szabályzatunk a nősülések számát nem korlátozza és hogy a szűkebb értelemben vett Magyarországon és Fiume területein a kötelező polgári házasság van érvényben, míg Horvát-Szlavonországban az egyházi esketést tekintik

való engedélyezésénél csak a netáni törvényes akadályok és a nősülendő megélhetési viszonyainak javulása, valamint az ara erkölcsösségének és megfelelő társadalmi állásának, illetve a házasság állásszerűségének igazolása veendő tekintetbe, míg tényleges szolgálatban álló nem tényleges állományu más havidíjasoknál csak az imént említett igazolás követeltetik.

¹⁾ Ilyen ok lehet, ha a nősülendő pénzvízonyai rendelkezellenek és attól kell tartani, hogy a leendő házastársak nem fognak »állásszerűen« megélhetni, vagy ha a nősülendő büntetőbíróági vagy becsületügyi eljárás alatt áll stb.

²⁾ 1895. évi 38. számú R. K. 6571. eln. sz. körrendelet.

törvényesnek, minélfogva jónak láttam egy külön fejezetben (VI. fejezet) a kötelező polgári házasság intézményét s a törvényes, valamint az egyházi akadályokat is főbb vonásokban ismertetni.

Az óvadéki mellékjövedelem összege (cautió).

Az egyes esetekben biztosítandó házassági óvadéki évi mellékjövedelem nagyságát a nősülési szabályzat és az idevonatkozólag később kiadott rendeletek¹⁾ a tényleges állományu tiszték számára ezek állomány-csoportjához képest és a szerint állapítják meg, vajjon a völegény: törzstiszt-e vagy főtiszt és a 30. életévét betöltötte-e vagy sem.

Tábornokok és hasonló állásuak cautiót nem tesznek.

Azt, hogy a tényleges állományu honvéd tiszték mennyi óvadéki évi mellékjövedelmet tartoznak kimutatni és biztosítani, a következő »átnézet« tünteti fel.

¹⁾ és pedig a vezérkari testületbeli tisztekre nézve az 1901. évi 3. számú Rendeleti Közlönyben közzétett 4929/eln. 1900. számú rendelet, az élelmezőtisztekre nézve pedig a »Szervi határozmányok a m. kir. honvéd élelmező tisztikar számára« VII. szakasza (1904. évi R. K. 27. sz.), végül a m. kir. csendőr számtanácsosokra nézve a »Szervi határozványok a m. kir. csendőr számtanácsosok, csendőr számvivő tiszték stb. számára« 10. §.

Átnézet

a honvédtisztek részére meghatározott házassági óvadéki évi mellékjövedelem összegéről.

Rangosztály	Völegény rendfokozata	Óvadéki évi mellék- jövedelem kor.-ban	
		ha a vö- legény a 30. élet- évét már betöltötte	ha a völe- gény a 30. életévét még be nem töl- tötte
XI.	Hadnagy	2000	3000
	Hadnagy-élelmezőtiszt	1200	1800
	Hadnagy-kezelőtiszt	1200	1800
X.	Főhadnagy	2000	3000
	Főhadnagy-hadbíró	2000	3000
	Főorvos	2000	3000
	Főhadnagy-élelmezőtiszt	1200	1800
	Főhadnagy-kezelőtiszt	1200	1800
IX.	Vezérkari testületbeli százados	2400	3600
	Százados	2000	3000
	Százados-hadbíró	2000	3000
	Ezredorvos	2000	3000
	Százados-élelmezőtiszt	1200	1800
	Százados-kezelőtiszt	1200	1800
VIII.	Vezérkari testületbeli őrnagy	2000	Az a nősülendő tiszt, aki 30. élet- évét még be nem töltötte, a rendfo- kozata és állománycsoportja szerint megállapított mellékjövedelmet 50 ⁰ /9-nyi többlettel tartozik biztosí- tani. (1895. R. K. 38. sz.)
	Őrnagy	1600	
	Őrnagy-hadbíró	1600	
	Törzsorvos	1600	
VII.	Vezérkari testületb. alezredes	2000	
	Alezredes	1600	
	Alezredes-hadbíró	1600	
	II. oszt. főtörzsorvos	1600	
VI.	Vezérkari testületbeli ezredes	2000	
	Ezredes	1600	
	Ezredes-hadbíró	1600	
	I. oszt. főtörzsorvos	1600	

Minthogy pedig az évi mellékjövedelem összege a nősülendő életkora mellett, annak rendfokozatától van függővé téve, csak természetes, hogy a törzstiszt-jelölt (s esetleg törzstiszti illeték élvezetében is álló) századosok, nem a törzstisztekre, hanem a főtisztekre nézve előírt óvadéki mellékjövedelmet tartoznak biztosítani.

Ellenben azoknak a századosoknak, akik az előléptetési szabály 17. pontjában felsorolt feltételek teljesítése mellett I. osztályu századosként a vezérkari testületbe való felvételre törekzenek, az ezen testületbeli századosok részére megszabott mellékjövedelmet kell kimutatni¹⁾.

Csendőrtisztek (számvivők) részére az óvadéki mellékjövedelem a megfelelő honvédtiszti (kezelőtiszti) rendfokozatok számára megszabott összegek felével van meghatározva. (Egy csendőrhadnagy, főhadnagy vagy százados, tehát ha 30 éven felül van: évi 1000 korona, ha alul: évi 1500 korona mellékjövedelmet tartozik szabályszerűen biztosítani).

Tényleges állományu honvéd (csendőrr) **tisztviselőkre** nézve kivétel nélkül az a szabály áll fenn, hogy ők csak akkor tartoznak óvadéki mellékjövedelmet kimutatni, ha évi fizetésük (a szállás- és egyéb mellékilletéket ide nem értve) a 3000 koronát²⁾ meg nem üti, a mely esetben annyi évi mellékjövedelmet kell kimutatniok, amennyivel az évi fizetésük 3000 koronánál kevesebb. Egy II. osztályu honvéd számtiszt tehát, miután az évi fizetése csak 2400 koronát tesz ki: évi 600 korona óvadéki mellékjövedelmet tartozik kimutatni, illetőleg biztosítani, akár betöltötte már a 30. életévét, akár nem.

1) 1900. évi 4929/eln. (R. K. 1901. évi 3. szám).

2) 1900. évi 3103/eln. sz. körrendelet (R. K. 1900. évi 22. szám.).

Nyugállományu, tartalékos vagy szolgálaton kívüli viszonybeli már nős tiszttek (tisztviselők), kik magukat a tényleges állományba áthelyeztetni óhajtják, a rendfokozatuk és állomány-csoportjukra való tekintettel előírt óvadéki mellékjövédelmet előzetesen kimutatni és biztosítani tartoznak. Ez a szabály azonban nem nyer alkalmazást azokra a nős nyugdíjas tisztekre, akik az 1896. évi Rendeleti Közlöny 16.^a számában rendszerezített: »helyi szolgálatot teljesítő nyugállományu honvéd tiszttek« állománycsoportjába törekednek, mert ők tulajdonképen a nyugállományban megmaradnak és csak nyugdíjuk tolatik meg helyi szolgálatuk tartamára a megfelelő ténylegességi illetékek összegére, következőleg házassági óvadéki mellékjövédelmet kimutatni nem tartoznak.¹⁾

Ugyancsak mentesek az óvadéki mellékjövédelm biztosításának kötelezettségétől a már nős legénységi egyének, kik tisztké vagy honvéd tisztviselőkké előléptetettek, valamint a rangosztályba nem sorozott azon nős havidíjasok is, kik az előbbi nősülési szabályzat életbeléptekor, vagyis 1883. évi április 6-án már nősek voltak és ténylegesen szolgáltak²⁾.

¹⁾ A Ludovika Akademián tanári alkalmazásért folyamodó, ténylegesítésre törekvő nem tényleges tiszttek felmenteni tartoznak, hogy alkalmazásuk esetén a tényleges állományu nős tiszttek számára előírt mellékjövédelmet miként fogják biztosítani; oly nős pályázók pedig, akik a tényleges állományba való áthelyezésre nem törekednek, kijelenteni, illetve kimutatni tartoznak, hogy alkalmaztatásuk idején fog-nak-e valamely és minő mellékjövédellel rendelkezni (Lásd az 1885. évi R. K. 20. számában 2029 eln. szám alatt közzétett »Határozmányok«-at és az 1896. évi R. K. 25. számában közzétett 4434 eln. sz. rendeletet.)

²⁾ Nős. szab. 5. §. és az 1888. évi 4270 eln. számú rendelet (R. K. 42. sz.). Idevonatközlőlag különben figyelmet érde-

Ellenben valamely már nős polgári egyén, a ki oly honvéd szolgálati állást akar elnyerni, amelyben a nősülési engedély meghatározott mellékjövédelm élvezéséhez van kötve, ezt előzetesen kimutatni és biztosítani tartozik.

A 60 éven felüli tiszt nősülhetésének különös feltétele.

Tiszteknek, akik 60. életévüket tullepték, a nősülési engedély csak az ara által nyújtandó, közjegyzőileg vagy bíróilag hitelesített és az ara kiskorúsága esetén gyámhatóságilag vagy gondnokságilag (a családi tanács elnöke által) is jóváhagyott térítvény mellett adható meg, amelyben ez az államkincstáról fizetendő özvegyi nyugdíjról lemond, kivéve azon eseteket, ha jövedőbeli férje az ellenség előtt esnek el, vagy az ellenség előtt, avagy másképp is saját hibája nélkül, közvetlenül valamely katonai szolgálat teljesítésekor szenvedett sebesülés vagy külső sérülés, avagy a szolgálati tartózkodásra kijelölt helyen uralkodó járvány vagy helyi, vagy kórházban való szolgálatléttel következtében kapott ragályos betegség, avagy hadi fáradalmak következtében halna meg.

Más fiatalabb tiszttek, valamint tisztviselők nősülé-

mel a honvédelmi minister 1903. évi december 3-án 73481/Vl. szám alatt kelt rendelete, melynek a) pontja szerint már a kezelőtiszt vizsgára is elvileg csak nőtlen altisztek, nősek pedig csak akkor hozhatók javaslatba, ha nősülésük (a tisztikar nyilatkozata szerint) a honvéd tisztikar tekintélyének és társadalmi állásának megfelel és ha biztos kilátást nyújthatnak arra, hogy kinevezésük esetére és azt megelőzőleg a nősülési szabályzatban előírt házassági óvadéki mellékjövédelmet szabályszerűen biztosítani képesek. Valószínű azonban, hogy ez a rendelkezés legelőbb változást fog szenvedni, mert a közös hadseregnek nős altisztek egyáltalán nem vezényeltetnek kezelőtiszt vizsgára.

sénél ily térítvény ma már nem követeltetik, mert az 1887. évi XX. t.-cikk a katonai özvegyek nyugdíjigényét kimondva, ezeknek és az árváknak ellátásáról gondoskodik.¹⁾

Az ara származása, műveltsége stb. Parancsnoki vélemény.

Tényleges állományu tisztakat és tisztviselőket arájuk szeplőtlen hírnevét, megfelelő társadalmi műveltségét úgy származását s családi viszonyait igazoló bizonyítvány felmutatására szabályzatunk nem kötelezi,²⁾ de a nősülési kérvény felterjesztésére hivatott parancsnokok (előjárók) kötelesek a folyamodvány tekintetbe vehetőségéről teendő jelentésükben felemlíteni, vajjon a menyasszony a parancsnokság (főnök) vagy a tisztikar előtt ismert-e vagy sem? És kötelesek utóbbi esetben beható nyomozások³⁾ alapján, a szándékolt házasságkötés meg-

¹⁾ Ugyanazért a korábbi nősülési szabályzat hatálya alatt adott ily térítvények a honvédelmi miniszterhez intézett s 1 koronás bélyeggel ellátott egyszerű kérvényre, ha ott még megvólnának: visszaadatnak, ellenkező esetben semmisnek nyilváníttatnak.

Az ily térítvény visszakérése azonban felesleges, mert a hivatkozott törvény 3. §-a csakis azon özvegyeket zárja ki a nyugdíjigényből, kik ezen törvény életbeléptetése után s a nyugdíjról való lemondás mellett léptek házasságra, minélfogva ama régibb térítvény létezése a nyugdíjigényt nem alterálja.

²⁾ Ellenben a helyi szolgálatra való előjegyzés mellett nyugállományba helyezett és a katonai rokkantak háza helyi ellátásban levő tisztak ily bizonyítványt felmutatni kötelesek. E bizonyítványt az illetékes lelkész állítja ki és a járási hatóság megerősíti. (1895 R. K. 38. sz.).

³⁾ Ily nyomozások legcélszerűbben azon honvéd (katonai) állomásparancsnoksághoz intézendő megkeresések útján esz-

felelő voltára nézve a »nősülés engedélyezésének feltételei« czim alatt fentebb a c) és d) pontokban mondtak szem előtt tartása mellett, határozottan és tüzetesen nyilatkozni. A csapattest, hatóság stb. parancsnoka (főnöke) köteles továbbá a nősülési kérvény előterjesztése alkalmával a kérvényező pénzviszonyai felől nyilatkozni és ha azok nem rendezettek, különösen abbéli véleményét kifejezni, vajjon a szándékolt nősülés által az illető anyagi helyzetének javulása várható-e és nem kell-e a jövődő házasság anyagi megélhetésének veszélyeztetésétől tartani.

közölhetők, amelyeknek területén a menyasszony lakik. Ha a menyasszony külföldön lakik, úgy vőlegényét lehetne utasítani, hogy azokat az okmányokat, melyek alapján a házasság állászerősége felől véleményt alkotni lehet: terjeszse elő.

Egy a honvédelmi minister engedélyét kérő ily
folyamodvány mintájául szolgálhat a következő:

M. kir. 17. honvéd gy. ezred 1. zászlóalj.

Szabó István hadnagy.

Nagyméltósága Minister Ur!

Székes-Fehérvárt, 1905. évi január hó 2-án.

Várhegyi Nagy Kálmán székes-fehérvári földbirtokos
leányával, Gizella kisasszonnyal házasságra öhajtván
lépni, kérem ehhez Nagyméltóságod engedélyét.

Arám és a magam keresztlevelét (születési bizonyít-
ványát, illetőleg állami anyakönyvi kivonatát), valamint
(felsorolandók az alábbiak szerint netán még szükséges
okmányok) idezárva jelentem, hogy a szabályszerű évi
mellékjövédelmet arám édes atyja fogja biztosítani.

Szabó István s. k.,
hadnagy.

(Felzet: Csapattest. — Név. — Datum. — »Nősülési
engedélyt kér.«)

1. minta.

A nősülési kérvény mellékletei.

A nősülési kérvényhez minden egyes esetben fel-
tétlenül csatolandó:

1. az ara keresztlevele,¹⁾
2. a vőlegény keresztlevele.

¹⁾ Izraelitáknál „születési bizonyítvány”.

II. FEJEZET.

A nősülési engedély kérése rendes fel- tételek mellett.

A nősülési kérvény külalakja, tartalma és mintája.

A nősülési kérvény külalakja a rendes szolgálati
beadványával azonos s tartalma aszerint változik, amint
az engedély megadására Ő Felsége vagy a honvédelmi
minister van hivatva és amint folyamodó a nősülési
mellékjövédlem kimutatásának és biztosításának kötele-
zettsége alul ment vagy sem.

Ő Felsége engedélyének kieszközlése iránt a hon-
védelmi ministerhez kell fordulni, ki ennek folytán, —
amennyiben a nősülés ellen akadály fenn nem forog —
Ő Felségéhez felterjesztést tesz.

A nősülési kérvény csupán az ara nevét s annak
felemlítését, hogy ki által fog a mellékjövédlem bizto-
sítottatni,¹⁾ végül a házasságkötéshez szükséges engedély
iránti kérelmet foglalja magában.

¹⁾ A mellékjövédlem kimutatása és biztosítása alul
ment folyamodók kérvényéből e pont elmarad.

Ezeket kivül csatolandó még:

ha a jegyesek Magyarországon¹⁾ óhajtanak házasságot kötni:

3. a jegyesek nyilatkozata, vajjon az állami házasságkötés után magukat egyházilag (felekezetiileg) esketetni hajlandók és képesek-e?

ha a házasulandók egyike kiskoru:

4. a kiskoru atyjának vagy gyámjának és szükség esetén a gyámhatóságnak (a családi tanács elnökének) a polgári törvények értelmében a házasságba való beleegyezése²⁾ (illetőleg netáni nagykorusítás esetében, az idevonatkozó árvaszéki végzés),

¹⁾ T. i. a szűkebb értelemben vett Magyarországon (Horvát-Szlavonországot kivételével, de Fiume városát és kerületét beleértve), hol a polgári házasság kötelező.

²⁾ Ily beleegyező nyilatkozat kiállítására Magyarországon a kiskorunak édes atyja, vagy ha ez már nem élne: édes anyja, mint természetes és törvényes gyám egyedül van hivatva. Ha nem a szülő egyszersmind a gyám vagy gondnok, akkor a gyám (törvényes képviselő) állítja ki e nyilatkozatot, melyhez 20 éven aluli házasulónál az életben levő szülő, vagy ennek nem létében a gyámhatóság hozzájárulása is szükséges. Nem szükséges ily további hozzájárulás, ha a törvényes képviselő a kiskorunak egyszersmind nagyatyja. Ha a szülő vagy törvényes képviselő a beleegyezőt nem adja meg, ezt a gyámhatóság (Ausztriában a bíróság) beleegyezése pótolja. (Vesd össze a gyámhatósági ügyekről szóló 1877. évi XX. t.-cz. 20., 35. és 113. §§-ait, valamint a házasságról szóló 1894. évi XXXI. t.-cz. 8. és 10. §§-ait.) Horvát-Szlavonországon és Ausztriában a beleegyező nyilatkozatot az atya állítja ki, az atya nem létében a gyám mellett a bíróság beleegyezése is megkívántatik.

ha egyik vagy mindkét fél özvegy:

5. az elhunyt házastárs halottas levele (illetőleg a halálesetek felőli állami anyakönyv reá vonatkozó kivonata),

ha a völegény 60. életévét már meghaladta:

6. az ara térítvénye (4. minta).

Végül, amennyiben az egyik vagy mindkét fél a korábbi házastársától törvényesen elvált egyén volna, az elválás idevonatkozó jogerős határozatokkal vagy ezeknek hiteles másolataival igazolandó.

A nősülési kérvény bélyegmentes. (lásd a »Bélyeg és illeték iránti törvények és szabályok hivatalos összeállítása« című s a m. kir. pénzügyminister által 1885. évben kiadott könyv 14. tétel tt) betű 6. pontját. E könyvet később rövidítve, csak: »Bély. és illeték-szab.« alatt idézzük.)

A nősülési kérvényhez csatolandó keresztleveleket és halotti bizonyítványokat az illetékes lelkész (illetőleg az állami anyakönyvvezető) a szokásos minta szerint állítja ki¹⁾.

A házasságkötés céljából kiállított anyakönyvi kivonat, beleegyezési nyilatkozat, gyámhatósági jóváhagyás és ennek kinyerése végett beadott kérvény és felvett jegyzőkönyv bélyegmentes az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. t.-czikk 50. §-a értelmében.

¹⁾ A keresztleveleket az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. t.-cz. életbeléptetése előtt vezetett felekezeti anyakönyvekből az illető lelkészek kiszolgáltatni kötelesek (94. §.).

A kiskoru részére kiállítandó »Nyilatkozata« mintája
a következő:

NYILATKOZAT.

Alulírott ezennel beleegyezésemet nyilvánítom ahhoz,
hogy N. N. (az ara neve) X. Y-nal (a vőlegény neve
és rendfokozata) házasságra lépheksen.

Kelt

N. N. s. k.,
mint előbb (utóbb) nevezett édesatyja
(törvényes gyámja).

Előttünk:

A. B. sk. tanu.

C. D. sk. tanu.

Ezután következik szükség esetén a gyámhatóság
jóváhagyása.

2. minta.

A szűkebb értelemben vett Magyarországon házasságra lépni óhajtó jegyesek által kiállítandó nyilatkozat mintája a következő:

1 korona

NYILATKOZAT.

Mi alulírott jegyesek ezennel kinyilatkoztatjuk,

hogy az állami házasságkötés után magunkat egyházilag (felekezetiileg) is eskettetni hajlandók és képesek vagyunk.

Kelt

Előttünk:

A. B. s. k. tanu.

C. D. s. k. tanu.

N. N. s. k.

vőlegény.

X. Y. s. k.

ara.

3. minta.

Ezen nyilatkozatokon az aláírások nem hitelesítendők.

A 3. mintában bemutatott nyilatkozatot nem kell feltétlenül a jegyeseknek közösen kiállítani és aláírni, hanem állíthat ki külön a vőlegény is, meg a menyasszony is egy-egy ily értelmű nyilatkozatot.

A 60. életévét tullépett tiszt arája által adandó térítvény mintája:

1 korona

TÉRITVÉNY.

Miután én alulírott: N. N. m. kir.

urral házasságra lépni szándékozom s ezen házasságkötés engedélyezése a m. kir. honvéd hatóság részéről, a m. kir. honvédség nősülési szabályzatának 11. §-ában, tekintettel arra, hogy N. N. ur a 60-ik életévét már tullépte, azon feltételhez köttetett, hogy az ara a m. kir. honvéd személyek özvegyei részére törvényileg biztosított állami ellátásáról lemondjon, ugy ezennel kinyilatkoztatom, hogy N. N. m. kir. urral kötendő házasságom esetére minden a m. kir. honvéd személyek özvegyei részére nyugdíj, vagy bármely más czim alatt, az állam részéről biztosított ellátásról önként és teljesen lemondok, kivéve azon eseteket, ha N. N. m. kir. ur mint férjem, az ellenség előtt elesnék, vagy az ellenség előtt vagy különben is saját hibája nélkül, hivatászerű szolgálatának teljesítése közben történt megsebesülése avagy külső megsérülése avagy valamely szolgálati helyén uralkodó járványos vagy ragályos avagy valamely kórházban teljesített szolgálata közben kapott ragályos betegség következtében, avagy hadi fáradalmak folytán el, amely esetekre törvény által ily honvéd személyek özvegyei részére biztosított állami ellátási igényjeimet épségben fenntartom.

Minék hiteléül ezen térítvényt sajátkezű aláírással látom el.

(Ezután következik az aláírás közjegyzői vagy bírói hitelesítése¹⁾, az ara kiskorúsága esetén a gyámhatóság vagy gondnokság, esetleg a családi tanács elnökének beleegyezése.)

4. minta.

E térítvény 1 koronás bélyeggel látandó el.

Ha az ara kiskoru, az atyai vagy gyámhatósági beleegyezés esetén külön a 2. minta szerinti »Nyilatkozat« nem szükséges.

A kérvény előterjesztése.

Minden nősülési engedély iránti kérvény szolgálati uton terjesztendő fel.

A kérvény az I. fejezetben foglaltak²⁾ szerint a parancsnok által véleményezendő.¹⁾

Ha a vőlegény e nősülési engedély elnyerése után, de a mellékjövedelem biztosítása előtt oly rendfokozatba (pld. századosból őrnagygyá) lép elő, vagy oly állomány-

¹⁾ Ily hitelesítéseket eszközölnek a kir. közjegyzők, kir. járásbíróságok és a honvéd- vagy csendőr-kerületi bíróságok. A járásbírósnál a hitelesítés iránt szóval vagy írásban kérelmezhetni. E tárgyban benyújtott kérvény s a hitelesítésről szóló jegyzőkönyvek bélyegmentesek. (Bély. és ill. szab. 45. tét.) Hatóságok (bíróságok) általi hitelesítésnél az első fél aláírásának hitelesítéseért 2 K, a többiért fejenként 1 K. közjegyzői hitelesítésnél egy fél aláírása után 1 K, minden további után 50 f. bélyeg jár.

²⁾ Lásd »Az ara származása, műveltsége stb. Parancsnoki vélemény« cím alatt.

csoportba helyeztetik át (pld. honvédségtől a csendőrséghez, — tiszt: hivatalnokká neveztetik ki), melynél a mellékjövedelem csekélyebb vagy nagyobb összegben van meghatározva vagy épenséggel nem kívántatik meg, újabb nősülési engedélyért kell folyamodni. Ezt ugyan a nősülési szabályzat nem mondja, de — nehogy a mellékjövedelem biztosítására szóló okmányok az engedély tartalmától eltérjenek és hogy a házasságkötésnél kételyek fel ne merüljenek, — a dolog természetéből következik, s a gyakorlatban tényleg ez követetik.

Ha pedig valaki valamely tiszt vagy katonai tisztviselő ö z v e g y é t ö h a j t j a n ö ü l v e n n i és ennek a korábbi házassága alkalmából biztosítva levő óvadékát kívánja az új óvadék biztosítására felhasználni, akkor a nősülési engedély elnyerése után, ezen engedélyre való hivatkozás mellett a régi óvadékra vonatkozó okmányokat a régi óvadék feloldása végett a honvédelmi minister elé kell terjeszteni. (Lásd VII. fejezet, »az óvadék visszakérése« cím alatt.)

III. FEJEZET.

Az óvadéki mellékjövedelem kimutatása és biztosítása.

Az óvadéki mellékjövedelem biztosításáról általában és az erre alkalmas egyes vagyontárgyakról.

A nősülési szabályzat felváltva használja a két kifejezést: »a mellékjövedelem kimutatása és biztosítása,« vagy »a mellékjövedelem biztosítása,« mert a mellékjövedelem »biztosítása« fogalmában bennfoglaltatik annak »kimutatása« is, vagyis a jövedelem biztosítása által az egyszersmind ki is van mutatva.

Nem elég a mellékjövédelmet kimutatni, hanem azt a házasságok javára, a szabályzatnak megfelelően, biztosítani is kell.

Az évi mellékjövedelem a jegyesek, azok egyike, vagy bármely harmadik személy által is biztosítható¹⁾.

¹⁾ E helyütt nem lesz tán érdektelen az 1885. évi VI. t.-cz. 12. §-ára figyelmeztetni, mely így hangzik:

A távollét miatt gondnokság alá helyezettnek vagyonából, ha a gondnokolt legalább 5 év óta távol van, és tartózkodási helye ismeretlen, leszármazói (gyermekai, unokái) az illetékes árvaszéktől, ha rá vannak szorulva, a jövőjük biztosítására, névszerint kiházasításra, hivatali vagy házassági óvadékokra, stb. szükséges anyagi segély nyújtását követelhetik. Ezen segély azonban semmi esetre sem lehet nagyobb azon törvényes osztályrésznél, mely a távollévő vagyonának állaga

E biztosítás akként történik, hogy valamely elfogadható vagyontárgy megfelelő jövedelme a házasságok javára lekötöttek abból a célból, hogy a házasságoknak és a netán özvegyiségre jutandó nőnek álláshoz mért megélhetés biztosítottassék. Minden olyan bármikor létrejött megállapodás tehát, melylyel a cél megvalósítható, érvénytelen és semmis.

Az ekként lekötött vagyontárgy: nősülési (házassági) óvadéknak vagy biztosítéknak neveztetik s többé vissza nem vonható, hacsak az más alkalmas vagyontárggyal ki nem cseréltetik, vagy a biztosítéki kötelek alul fel nem oldatik (VII. Fejezet).

A mellékjövedelem kimutatása és teljes biztosításának eszközöltetése a fél köteleességében áll.

Szabályzatunk nem magát az óvadék (tőke) nagyságát, hanem az (ez által hajtandó) évi mellékjövedelem összegét határozza meg, következésképpen az óvadék (a lekötendő vagyontárgy) oly értékű, illetőleg jövedelmese legyen, mely az előírt jövedelmet nyújtani és szabályszerűen biztosítani képes.

Az óvadéktőke nagysága tehát ama vagyontárgy jövedelemhajtó képessége szerint változik, amely óvadékol felajánlatik.

Egy 30-ik életévét tulléptt honvéd századosnak például, hogy az előírt 2000 korona évi mellékjövédelmét biztosíthassa: 50.000 korona névértékű 4%-os magyar koronajáradék-kötvényre van szüksége, mert csakis ezek

arányában a követelést megillethetné. Az árvaszék végzése a közigazgatási bizottsághoz, s ez a belügyminiszterhez felülvizsgálás végett hivatalból felterjesztendő.

A belügyminiszteri véghatározattal meg nem elégedő félnek a bírói út fenntartatik.

nyújtanak $4\frac{0}{10}$ -kal számítva évenként 2000 korona évi jövedelmet; ellenben a pesti magyar kereskedelmi bank által kibocsátott $4\frac{1}{2}\frac{0}{10}$ -kal kamatozó községi kötvények már 44.500 korona névértékben biztosítékul szolgálhatnak, mivel $4\frac{1}{2}\frac{0}{10}$ -kal számítva évenként 2002 K 50 f kamatjövedelmet hajtanak¹⁾.

Telekkönyvi bekeblezés által biztosítandó óvadék-tőke után pedig — mint később látni fogjuk — $5\frac{0}{10}$ -nál magasabb kamat sohasem számítható, minélfogva például 2000 korona évi mellékjövedelem biztosítására 40.000 korona tőke, 3000 korona évi mellékjövedelem biztosítására pedig 60.000 korona házassági óvadéktőke s ennek $5\frac{0}{10}$ -os kamatai lesznek a házasulandók javára bekebleztetendők.

Szabályzatunkban, valamint a »Rendeleti Közlöny«-nyel később közzétett rendeletekben meg vannak határozva amaz értékek és vagyontárgyak, melyek a mellékjövedelem biztosítására **kizárólag** alkalmasak s melyeken kívül más vagyontárgy óvadéku el nem fogadtatik. E vagyontárgyak a következő lapoldalon foglalt »Átnézet«-ben vannak felsorolva.

¹⁾ Viszont azonban a börzén a magasabb kamatozása papírok drágábbak is, mint az alacsonyabb kamatozásuak, minélfogva a bevásárláskor a magasabb kamatot hajtó papírokért (melyekből kevesebb kell) majdnem ugyanannyit kell fizetni, mint a szükséges számú alacsonyabb kamatozásu papírokért, mert ezekből meg többet kell vásárolni, mint az előbbiekből, hogy kamatjuk az előírt mellékjövedelem megűsse. Az különben, hogy az értékpapírok mily tőzsdei árfolyammal és kamatozással bírnak, a hivatalos »Budapesti Közlöny« és a napilapok »értéktőzsde« rovatából nagyrészt kivehető.

Átnézet

azon vagyontárgyakról, melyek a házassági óvadéki mellékjövedelem biztosítására **kizárólag** alkalmasak.

I. Állampapírok és pedig:

a magyar és az általános, valamint a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok államadósági kamatozó kötvényei.

II. A magyar koronához tartozó, valamint a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok földtehermentesítési kötvényei.

III. Valamely város kamatozó kötvényei, ha beigazoltatik, hogy ezen kötvények, mint pupillaris pénzek elhelyezésére alkalmasak, törvényesen elismerve lettek.

IV. A következő záloglevelek, illetve (községi) kötelezvények és kötvények:

1. az osztrák-magyar bank záloglevelei;
2. a cs. kir. szab. általános osztrák földhitelintézet birtok- és egyéb záloglevelei;
3. a cseh kir. hitelbank záloglevelei;
4. a cs. kir. szab. galicziai részvény-hitelbank hitellevelei,
5. a galicziai rendek hitelintézetének,
6. a cs. kir. szab. osztrák hitelbank,
7. az osztrák sziléziai földhitelintézet,
8. a magyar földhitelintézet,
9. a pesti magyar kereskedelmi bank,
10. a magyar jelzáloghitelbank,
11. a budapesti kisbirtokosok országos földhitelintézetének,
12. a morya örgrófság hitelbankjának,
13. a nagyszébeni és

14. az osztrák központi földhitelintézet záloglevelei,¹⁾
15. Galiczia s Lodomeria királyságok és a krakkói nagyhercezség országos bankjának $4\frac{1}{2}\%$ -os záloglevelei,
16. a pesti magyar kereskedelmi bank $4\frac{1}{2}\%$ -os községi kötelezvényei,
17. a bukovinai földhitelintézet 5% -os,
18. az alsó ausztriai orsz. jelzáloghitelintézet,
19. a nagyszebeni általános takarékpénztár záloglevelei,
20. a galicziai propinatio-alap 4% -os kötelezvényei,
21. a felső ausztriai orsz. jelzáloghitelintézet záloglevelei,
22. a cseh királyság országos bankjának alapítványi kötelezvényei, községi kötelezvényei »Melioratio«-s kötvényei,
23. a felső-ausztriai 1887. évi országos kölcsön kötvényei (1887. május 14-iki osztrák törvény),
24. a krajnai nagyhercezség 1888. évi országos kölcsönének kötvényei (1888. jun. 17-iki osztr. törvény) és
25. a magyar országos központi takarékpénztár $4\frac{1}{2}\%$ -os záloglevelei,
26. a magyar jelzáloghitelbank 4% -os és $4\frac{1}{2}\%$ -os községi kötelezvényei,
27. a Budapest fővárosi egyesült takarékpénztár záloglevelei,²⁾

¹⁾ Az 1—14 folyószám alatt felsorolt értékpapírok a nősülési szabályzat mellékleteként közzétett jegyzékben vannak óvadékképeseknek nyilvánítva (1887. évi R. K. 34. sz.).

²⁾ A 15—27 folyó szám alatt felsorolt értékpapírok az 1903. R. K. 33. számában 2678/eln. szám alatt közzétett »Jegyzék«-ben vannak óvadékképeseknek nyilvánítva.

28. a zágrábi horvát-szlavon országos jelzálogbank $4\frac{1}{2}\%$ -os záloglevelei (1893. R. K. 81. sz.),
29. a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja mint részvénytársaság záloglevelei (1894. évi R. K. 20. sz.),
30. a pesti első hazai takarékpénztár egyesület 4% -os záloglevelei (1894. évi R. K. 35. sz.),
31. a budapesti »Belvárosi takarékpénztár részvénytársaság« $4\frac{1}{2}\%$ -os záloglevelei (1895. R. K. 39. sz.),
32. A magyar országos központi takarékpénztár újabb kibocsájtású 4% -os záloglevelei (1896. évi R. K. 33. sz.),
33. Az 1895. évi bosznia-hercegovinai országos kölcsön 4% -os kötvényei (1897. évi R. K. 47. sz.),
34. a magyar földhitelintézet által kibocsátott 4% -os szabályozási és talajjavítási záloglevelek (1898. évi R. K. 17. szám.),
35. a budapesti »Magyar agrár és járadékbank részvénytársaság« 4% -os (u. n. szőlő-) kötvényei (1899. évi R. K. 9. szám),
36. a Galiczia és Lodomeria királyságok és Krakkó nagyhercezség országos bankja által kibocsájtott 4% -os záloglevelek és 4% -os vasuti kötvények (1899. R. K. 18. sz.),
37. a Bosznia-Hercegovinai 1898. évi országos vasuti kölcsön $4\frac{1}{2}\%$ -os kötvényei (1899. évi R. K. 34. szám),
38. a magyar agrár és járadékbank részvénytársaság $4\frac{1}{2}\%$ -os záloglevelei (1899. évi R. K. 41. sz.),
39. a Galiczia és Lodomeria királyságok és Krakkó nagyhercezség országos bankjának III. és IV. kibocsájtású $4\frac{1}{2}\%$ és 4% -os községi kötvényei (1900. évi R. K. 24. szám),

40. a »pesti hazai első takarékpénztár egyesület« $4\frac{1}{2}\%$ -os 200, 1000, 2000 és 5000 koronás címletű záloglevelei (1901. évi R. K. 1. szám, 98,180.XV. ex 1900. számú körrendelet),

41. a dalmát királysági földhitelintézet által 200, 1000, 2000, 10,000 és 20,000 koronás címletekben kibocsátott $4\frac{1}{2}\%$ -os záloglevelek (1902. évi R. K. 30. sz.),

42. a budapesti »Bélvárosi takarékpénztár részvénytársaság« $4\frac{1}{4}\%$ -os, 200, 500, 1000, 2000, 5000 és 10,000 koronás záloglevelei (1903. évi R. K. 24. sz.),

43. a budapesti »Magyar leszámítoló és pénzváltó bank« által kibocsátott 4% -os záloglevelek (1903. R. K. 20. szám),

44. a zágrábi horvát-szlavon országos jelzálogbank 4% -os záloglevelei (1903. évi R. K. 42. sz.),

45. A magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja mint részvénytársaság 4% -os záloglevelei (1904. évi R. K. 7. szám),

46. a Magyar általános takarékpénztár részvénytársaság 4% -os záloglevelei (1904. R. K. 11. szám),

47. A magyar agrár és járadékbank részvénytársaság által kibocsátott 4% -os vasuti járadékkötvények (1904. R. K. 13. sz.),

48. a Pesti magyar kereskedelmi bank által kibocsátott 4 és $4\frac{1}{2}\%$ -os községi kötvények (1904. évi R. K. 28. sz.),

49. a magyar helyi érdekű vasutak részvénytársaság 4% -os és $4\frac{1}{2}\%$ -os vasuti kötvényei,

50. a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja 4% -os és $4\frac{1}{2}\%$ -os községi kötvényei,

V. A magyar koronához tartozó, valamint a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok **vasuti elsőbbségi kötvényei**, ha a tőkének kamatozására és visszafizetésére állami kezességgel bírnak.

VI. A **Mária-Terézia-rend** nyugdíjának fele.

VII. Ingatlanokra **bekebelezett kamatozó magán-kötelezvények** és

VIII. A biztosítékot nyújtó egyén tulajdonát képező **ingatlanok**, melyekre a nősülési biztosíték bekebelezetlik.

Más vagyontárgyak vagy értékek, — köztük tehát a készpénz és takarékpénztári betétek is — a mellékjövedelem biztosítására ez idő szerint nem alkalmasak.¹⁾

Ami most már az előirt házassági óvadéki mellékjövedelem biztosítását illeti, ez az imént felsorolt vagyontárgyak minősége szerint különböző módon történik.

Ha óvadékkul: értékpapírok ajánlatnak fel, úgy ezek előbb kötményeztetendők s az idevonatkozó (kötményezési) eljárás ismét különböző aszerint, amint állampapírokról vagy más, egyes pénzintézetek (vasutak) által kibocsátott értékekről (záloglevelekről, elsőbbségekről stb.) van szó. Ha pedig a biztosítás: ingatlanok által történik, úgy az óvadéktőke s ennek kamatai ez ingatlanokra telekkönyvileg bekebelezetendők, — míg a többi vagyontárgyak más módon teendők a mellékjövedelem biztosítására alkalmasakká.

Ehhez képest külön s tüzetesebben kell szólnunk a mellékjövedelemnek:

1. állampapírok kötményezése,²⁾
2. bekebelezés,
3. egyéb módok általi biztosításáról.

¹⁾ Amennyiben később más vagyontárgyak is alkalmasnak nyilváníthatnak házassági óvadék biztosítására, úgy ez a Rendeleti Közlönyben közzé fog tétetni.

²⁾ A záloglevelek, elsőbbségi kötvények stb. kötményezését az »egyéb módok« címe alatt ismertetjük.

I. Állampapírok kötményezése.

Az a mód, mely által az óvadéku alkalmas érték-papírok az úgynevezett „ajánlati okmány”¹⁾ alapján az óvadéki mellékjövedelemnek a házaselek javára való biztosítása végett vagy egy főkötvénybe való összeírás vagy megfelelő záradékolás útján lekötetnek (vinkulálatnak): kötményezésnek (vinkulatio) nevezetlik.

A kötményezést magyar államadóssági kötvények tekintetében a budapesti m. kir. központi állampénztár, a horvát-szlavonországi állam-kötvények tekintetében pedig a zágrábi kir. földtehermentesítési alappénztár eszközli, — míg az általános és osztrák²⁾ államadóssági kötvények kötményezésére a bécsi »K. k. Staatsschulden-Casse« van

¹⁾ Az „ajánlati okmány” mintáját lásd hátrább.

²⁾ Általános államadóssági kötvények a következők: 1. egyesített 5⁰/₀-os (de adólevonás után tisztán csak 4²/₀-ot jövedelmező) ezüstjárdék; 2. ugyanilyen papírajárdék; 3. 1854-ik évi és 1860-ik évi államsorsjegyek, előbbieket 4⁰/₀-ot (de tisztán csak 3²/₀-ot), az utóbbiak 5⁰/₀-ot (de tisztán csak 4⁰/₀-ot jövedelmeznek).

Osztrák államadóssági kötvények: az osztrák 4⁰/₀-os aranyjárdék, s az osztrák 4⁰/₀-os koronajárdék, továbbá azok a vasuti kölcsönkötvények, melyek államadóssági jellegüknek fogva házassági óvadéku alkalmasak, így a Franz-Joseph-Bahn, a Voralberger-Bahn stb. vasuti államadóssági kötvényei, valamint a Kaiserin Elisabeth-Bahn-nak stb. lebecsülés által államadóssági kötvénnyé átváltoztatott részvényei, végül az Eisenbahn Pilsen Priesen, a Kaiser Franz Joseph-Bahn stb. elsőbbségi kötvényei, melyeknek visszafizetése az állam által elvállaltatott (Lásd a cs. és kir. közös hadügyminiszter 1887. évi Abth. 4. Nr. 1566. sz. rendeletét (Normal-Verordnungsblatt 28. Stück) és az 1893. évi 4213/eln. sz. rendeletet (N. V. Bl. 34. St.).

hivatva, de az általános (egyesített) államadóssági, valamint a horvát-szlavon kötvények kötményezésére nézve a közvetítést a m. kir. közp. állampénztár is elfogadja, minélfogva azok ezen pénztárhoz is benyújthatók, ellenben az osztrák államadóssági kötvényeket a m. kir. központi állampénztár közvetítés végett sem fogadja el, minélfogva azok kizárólag a bécsi »K. k. Staatsschulden-Casse«-nek küldendők kötményezés céljából. Végül az államadóssághoz nem tartozó egyes záloglevelek, elsőbbségek stb. kötményezését maguk az azokat kibocsátott egyes intézetek eszközlik.

Ezen utóbb említett záloglevelek, elsőbbségek stb. kötményezését »a biztosítás egyéb módon« fejezet alatt később tárgyaljuk s miután a bécsi k. k. Staatsschulden-Casse-nél az eljárás ugyanolyan, mint a m. kir. központi állampénztárnál, ennél fogva itt csak azon értékpapírokról s az ezekkel való elbánásról szólunk tüzetesen, melyeknek kötményezésére a m. kir. központi állampénztár s illetve a zágrábi kir. földtehermentesítési alappénztár van hivatva.

A magyar államadóssági, továbbá a magyar és horvát-szlavonországi földtehermentesítési kötvények kötményezése körüli eljárást a m. kir. pénzügyminiszter által 1883. évi 27,135. sz. alatt kiadott (R. K. 39. sz.) két rendbeli utasítás szabályozza.¹⁾

E terjedelmes utasítások azonban főleg a kötményezést teljesítő hatóságok (pénztárak) aprólékos teendői szabályozása végett iratván, maga a fél, saját teendői iránt első olvasásra nem egy esetben kétségben marad.

¹⁾ Lásd úgy ezen utasításokat német nyelven, mint az osztrák pénzügyminiszternek analog rendeletét az osztrák Staatsschuldencassához stb.: a közös hadsereg rendeleti lapjának (Normal-Verordnungsblatt) 1883. évi 48. számában.

Pedig az óvadéknyújtó fél teendői nem állnak másból, mint hogy a felajánlott kötvényeket kellőleg felszerelve és pedig rendszerint egy ajánlati okmánnyal és egy jegyzékkel ellátottan,¹⁾ az illetékes helyen (pénztárnál) benyújtsa. A többi az illető hatóság (pénztár) dolga, az ő kötelessége a tulajdonképeni kötményezés, esetleg a netáni hiányok pótlása iránti intézkedés.

E két utasítással szabályozott kétféle eljárásra vonatkozó eltérések is főként az illető pénztárakat érdeklik s azokból az óvadékat nyújtó felet illetőket alább esetenként megemlítjük. Itt mindjárt csak azt hangsúlyozzuk, hogy: a magyar és erdélyországi kötvényekre nézve kizárólag a m. kir. központi állampénztár a hitel-számvevősséggel közösen, — a horvát-szlavonországiakra nézve pedig kizárólag a zágrábi kir. földtehermentesítési alappénztár önállólag járván el: minden magyar- és erdélyországi államadóssági (földtehermentesítési) kötvény kötményezés czéljából a m. kir. központi állampénztárhoz — Budapest, Vár, Szent-háromság-tér, — minden horvát-szlavonországi kötvény pedig a zágrábi kir. földtehermentesítési alappénztárhoz nyújtandó be.

Azok az állampapírok, melyek a mostemlített pénztáraknál kötményeztethetők, a következők;

1. a $4\frac{1}{2}\%$ -os horvát-szlavon italmérési jog (regale) kártalanítási kötvények,
2. a 4% -os magyar koronajáradék-kötvények,
3. a 3% -os vaskapu-szabályozási arany államadóssági kölcsönkötvények,

¹⁾ Különleges esetekben, például ha az értékpapírok már más célra kötményezve vannak, a felajánlhatást igazoló okmányok is csatolandók.

4. a 4% -os magyar aranyjáradék kölcsönkötvények,
5. a $3\frac{1}{2}\%$ -os magyar koronajáradék-kötvények,
6. a 4% -os tiszta-szegedi nyeremény-kölcsönkötvények (sorsjegyek),
7. végre a magyar- és horvát-szlavonországi földtehermentesítési kötvények.

A kötvények közvetlenül — személyesen — vagy meghatalmazott által, esetleg postai uton, vagy valamely kir. adóhivatal útján is benyújthatók az illető pénztárnál.

A kötvények egy jegyzék (5. és 6. minta) és egy ajánlati okmány (7. minta) kíséretében rövid uton nyújtandók be a központi állam-, illetve a zágrábi kir. földtehermentesítési alappénztárhoz.¹⁾

Ha azonban a biztosítékhöz a kötvények többek által ajánltatnak fel, akkor minden egyes felajánló részéről külön jegyzék és külön ajánlati okmány nyújtandó be.

Ha pedig a földtehermentesítési kötvények különböző (magyar és horvát-szlavon) területűek, akkor a jegyzék is minden egyes területre nézve külön szerkesztendő.

Megbízás folytán eszközölt beadványhoz »törvé-

¹⁾ Az általános (egyesített) államadóssági kötvények szintén a központi állampénztárhoz, vagy pedig úgy, mint az osztrák államkötvények a bécsi k. k. Staatsschuldencasse-nál nyújthatók be ugyanígy felszerelve. A jegyzék (Verzeichniss) német szövegű mintáját lásd a közös hadsereg rendeleti közlönye (Normal-Verordnungsblatt) 1883. évi 48. számában közzétett magyar, illetőleg osztrák pénzügyministeri kötményezési utasítások mellékletei közt. Az ajánlati okmány (Widmungsurkunde) német szövegű mintája a Verordnungsblatt 1887. évi 22. számában közzétett »Nősülés szabályzat« mellékletét képezi.

nyes« (1 koronás bélyeggel ellátott, hitelesített) meghatalmazás csatolandó.

Az előmutatóra (vagyis nem meghatározott személyre) szóló kötvényeknél a még nem esedékes szelvényeknek, esetleg szelvényutalványnak¹⁾ meg kell lenni.

Ha a tulajdonos, illetve felajánló rendelkezési joga a kötvény tartalma szerint korlátolva volna, a jegyzékhez a korlátozás megszűnését, avagy annak fennállása esetén a kötvényeknek biztosítékul való felajánlhatását igazoló okmányok is csatolandók.²⁾

A földtehermentesítési kötvényekről kiállítandó »jegyzék« mintája a többi államadóssági kötvényekétől némileg eltér. Adjuk ezért alább mind a kettőt.

A földtehermentesítési kötvények jegyzék-mintája a következő:

¹⁾ Némely értékpapírnak nincs szelvény-utalványa ; csak szelvényei vannak.

²⁾ Szabad átruházásu és kellő szelvényekkel ellátott kötvényeknél az egyszerű »forgatmány« vagy a kötvényen címzett engedménye is elégséges az átruházás igazolására.

1 korona
bélyeg.

Jegyzék

N. N. m. kir.nak X. Y. kisasszonynyal czélt házassága alkalmából

katona-házassági biztosítékul alulírott által $\frac{\text{m. kir. állam-}}{\text{a zágrábi kir. földt. alap-}}$ pénztárhoz benyújtott földtehermentesítési kötvényekről.

[illegible]

Kelt _____

5. *mint.*

X. X. s. k.
(a kötvények tulajdonosa.)

E jegyzékben a kötvények egyenként és egymás alatt felsorolandók.

Az 1—7 rovatok az egyes kötvények szövegéből töltendők ki. A 6. rovat annak megjelölésére szolgál, vajjon a kötvény »előmutatóra« szól-e, vagy valamely névre. (Névre akkor szól a kötvény, ha az már az óvadéku kötményezés előtt valakinek a nevére lett kiállítva, illetőleg átirva.)¹⁾

A többi rovat a felek megállapodásához, illetve óhajuk szerint töltendő ki és pedig:

A 8. rovatba: »a férfi,« »a nő,« vagy ezen szó: »mindketten« irandó.

A 9. rovatba: »a férj (vagy »a nő«) egyszerű (esetleg »hitelesített«) nyugtájára« — szavak irandók.

A 10. rovatba »az eddigi« vagy »a járadékokmányban« szó irandó.¹⁾

A 11. rovatban valamelyik kívánt ». . . kir. adóhivatal« vagy a »kir. központi állampénztár« nevezendő meg.

A többi magyar államadóssági kötvényekről kiállítandó jegyzék mintája a következő:

¹⁾ Lásd még a VII. fejezetben a »Kamatok felvételé«-t.

A kötvények e jegyzékben is egyenként s egymás alatt tüntetendők fel.

Az 1—8 rovat a kötvények szövegéből, a többi pedig a felek megállapodásához képest töltendő ki. Ha a kötvénynek nincs »osztályzata« vagy »sorozata«, akkor ezen rovat üresen hagyandó.

Egyebekben utalok az előbbi minta kitöltésére vonatkozólag tett megjegyzésekre, itt még csak az említendő meg, hogy a 13. rovatba »a férfi (vagy: »a nő«) illetve törvényes örököseinek« — szavak irandók és hogy czélszerűbb, ha a kamatok élvezetére a nő jogosíttatik fel (a 9. rovatban), mert így a férj netáni elhalálása esetén a kamatok az özvegyet illetvén, tovább is nehézség nélkül az özvegy kezéhez fizettetnek ki, míg ellenkező esetben az özvegynek kamatélvezetre való jogát tanúsító igazolványt kell a hitelszámvevőséghez benyújtania új fizetési iv kiállítása végett.

A jegyzékek a biztosítékot tevő által aláírandók, kelettel ellátandók, de az aláírás nem hitelesítendő.

A jegyzék bélyege 1 K.

Az »ajánlati okmány«, melynek kapesán a kötvények és ezek »jegyzék«-e a m. kir. központi állampénztárhoz (s amennyiben horvát-szlavon kötvényekről van szó: a zágrábi kir. földtehermentesítési állampénztárhoz¹⁾) benyújtandók, a következő:

¹⁾ Illetőleg osztrák állampapírok a bécsi Staatsschuldencassehoz.

AJÁNLATI OKMÁNY.

(Ha az óvadékot a véglegény teszi le, akkor az alábbi szövegből az a)-val jelzett rész irandó. Ha a menyasszony az óvadéknyújtó, akkor a b)-vel, ha pedig egy harmadik személy: akkor a c)-vel jelzett rész irandó.)

1 K
bélyeg

Miután a magyar királyi honvédelmi

minister ur ó Nagyméltóságának 190 évi
..... hó én szám alatt

kelt leirata szerint a) nekem alulírott(nak)
b) c) N. N. (rendfokozat)-nak meg-
engedtetett, hogy a) c) N. N.-nel
b) velem alulírottal kor.

a), b), c)

évi mellékjövdelem biztosítása mellett házasa-
ságra léphess^{ek}_{en}, följajánlom a tulajdonomat
képező, következő

(itt következik az értékpapírok részle-
tezése, a szám, kelet, névérték, szelvény-
szám, esetleg szelvényutalvány¹⁾ és a
kamat-összeg kitételeivel)

azaz²⁾ ezer koronát,

¹⁾ Némely kötvénynek csak szelvényei vannak, külön szelvényutalványa nincs.

²⁾ Ha például 2000 koronát tevő évi mellékjövdelem volna 4¹²/₁₀₀-os horvát italmérési jog kártalanítási (regale) kötvényekkel biztosítandó, akkor a fenti zárjelek közötti rész ekként szólhatna: „és pedig: egy drb. 100 korona névértékű 2640. számú, két darab egyenként 200—200 korona névértékű 10160. és 12180. számú, két darab egyenként 2000—2000 korona névértékű 166650. és 16662. számú és négy darab egyenként 10000—10000 korona névértékű 2310., 2311., 2312. és 2313. számú, 190. évi hó én kelt, 4¹²/₁₀₀-kal kamatozó 1905. évi július 1-én esedékes kezdő szelvényekkel ellátott

- a) mint számomra előírt házassági óvadékot, akképpen, hogy az ezen tőke után évenként járó koronát tevő kamatok N. N.-nel való házasságom tartamára és korábbi elhalálozásom esetében nőm özvegységének idejére is, az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.
- b) mint fentebb megnevezett vőlegényem számára előírt házassági óvadékot, akképpen, hogy az ezen tőke után évenként járó koronát tevő kamatok N. N.-nel való házasságom tartamára és ezen, előbb nevezett leendő férjem korábbi elhalálozása esetében számomra az özvegység idejére is, álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.
- c) mint fentebb megnevezett vőlegény számára előírt házassági óvadékot, akképpen, hogy a fent részletezett korona névértékű államadóssági kötvények után, — melyeknek teljes tulajdonjogát magamnak fentartom¹⁾ — évenként járó koronát tevő kamatok N. N. és leendő neje: N. N. számára, szándékolt házasságuk tartamára és a férj korábbi elhalálozásának esetében hátramardó nejének özvegysége idejére is, az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

magyar italmérési jog kártalanítási kötvényeket* azaz 44500 koronát.

¹⁾ Ha az óvadéknyújtó az értékpapírok tulajdonjogát a házasulandók egyikére át akarja egyszersmind ruházni, akkor ezen mondat így fog hangzani: »melyeknek teljes tulajdonjogáról N. N. ^{vőlegény}_{ára} javára jogérvényesen lemondok.«

- a) Midőn még kijelentem, hogy sem arámmal, illetőleg leendő nőmmel, sem bárki mással
- b) Midőn még kijelentem, hogy sem vőlegényemmel, illetőleg leendő férjemmel, sem bárki mással
- c) Midőn még kijelentem, hogy ezen korona évi jövedelemről a fentnevezett jegyesek, illetőleg leendő házastársak javára a házasság megkötésének napjától kezdve föltétlenül lemondok és annak saját magam általi élvezetétől az óvadéknyújtás tartamára előllok és hogy sem ezen jegyesekkel, sem bárki mással
- a) b) c) e házassági óvadéknak és kamatainak felajánlásával ellenkezésben álló egyezsége nem léptem és lépni nem fogok, egyszersmind kötelezem magamat, hogy ezen házassági óvadékon e felajánlással ellenkező változtatást a magy. kir. honvédelmi minister ur ő Nagyméltóságának engedélye nélkül nem teendek.
Minek erejével sajátkezü aláírásom és annak bírói (közjegyzői) hitelesítése.
Kelt
N. N. s. k.
óvadéknyújtó.

7. minta.

Az ajánlati okmány bélyege 1 korona s az okmányon az aláírás bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesítendő¹⁾. A cs. és kir. közös hadsereg nézve érvényes s ugyanily

¹⁾ A hitelesítésre nézve lásd a 4 mintánál tett megjegyzést.

szöveggel bíró ajánlati okmány (Widmungs-Urkunde mintája) az 1887. évi Normalverordnungsblatt 22. számában található a nósülési szabályzat mellékleteként.

Ha az értékpapírok tulajdonosa kiskorú és nagykorúsítva sincs, akkor helyette és nevében az ő törvényes képviselője (atyja, ennek nem léteben az anyja, illetőleg a gyám) állítja ki és írja alá az ajánlati okmányt, ennek aláírása hitelesítendő és azonfelül az ajánlati okmánynak az illetékes gyámhatóság jóváhagyási záradékával is el kell látva lennie.

Ha az óvadék részben magyar államadóssági kötvényekkel, részben más vagyontárgyval biztosítatik, akkor az államadóssági kötvényekről külön ajánlati okmány szerkesztendő.

A m. kir. központi állampénztár, illetőleg a horvát-szlavonországi kötvényekre nézve illetékes zágrábi kir. földtehermentesítési alappénztár, a hozzá benyújtott kötvényekről elismervényt (térítvényt) kézbesít az átadó félnek s a kötményezés iránt intézkedik; — a kötményezés megtörténte után pedig az adott elismervény (térítvény) és megbízás esetén: a felbatalmazás bevonása mellett, a letett földtehermentesítési kötvényekről külön egy letéti és külön egy járadékokmányt (mely utóbbira a kamatfizetés történnend), — más államadóssági kötvényekről pedig a kötményezett (fő-) kötvényt

1) Ha az általános vagy osztrák államadóssághoz tartozó, tehát oly kötvények ajánlatnak fel, melyek a bécsi k. k. Staatsschulden Casse-nál kötményeztetendők, akkor czélszerű az ajánlati okmánynak és jegyzéknek hiteles német fordítását mellékelni. Mint említettett, a jegyzék (Verzeichniss) német szövegű mintája a hadsereg rendeleti közlönye (Normalverordnungsblatt 1883. évi 48. számában közzétett kötményezési utasítások mellékletei közt található.

és egy fizetési ívet (mely utóbbira a kamatfizetés történnend), az ajánlati okmánnyal együtt kiszolgáltatja.

A kötményezés többször heteken át elhúzódik, azért jól teszi az illető fél, kinek a gyors elintézés érdekében áll, ha a kötvényeket személyesen vagy meghatalmazott által közvetlenül nyújtja be, s ugyanekkor vagy időnként az előrelátható elintézési időpont iránt az illető pénztárnál tudakozódván, ugyan oly módon jelentkezik okmányai átvétele végett.

2. A bekeblezés.

A mellékjövedelemnek ingatlanokra bekeblezés után való biztosításánál szem előtt tartandó, hogy:

a) az ingatlan által biztosított tőkéek után a kamatok 5⁰/₀-nál soha magasabban nem számíthatók;

b) az óvadék-tőke által, az előző terhek beszámításával a ház (épület) valódi értékének felén, a földbirtok vagy telek pedig kétharmadán túl meg nem terhelhető;

c) az ingatlan értéke bírói becslés által igazolandó;

d) ha ház képezi az ingatlant, úgy a tűz ellen az óvadéki kötelek egész tartalma alatt biztosítandó;

e) az ingatlan felajánlásáról, az óvadékot nyújtó birtoktulajdonos által szabályszerű »ajánlati okmány« adandó;

f) az ingatlanra a megfelelő óvadéktőkének és 5⁰/₀ kamatainak zálogjoga az ajánlati okmány alapján s ennek egész tartalmával együtt bekeblezendő.

Szóljunk most már ezen követelményekről egyenként.

ad a) A bekeblezendő óvadéktőke nagysága. A nósülési szabályzat azon rendelkezése által, hogy az ingatlannal biztosított óvadéktőke után legfeljebb 5⁰/₀ kamat számítható, meg van egyszersmind ama bekeblezendő

tőke összegének minimuma is határozva, mely az előírt mellékjövedelem biztosítására szükséges. E tőkének ugyanis legalább is oly nagyságának kell lennie, hogy évi 5% kamatai a megkívántató mellékjövedelemet megüssék. Egy 30 éven aluli honvéd főhadnagy részére előírt évi 3000 korona mellékjövedelem biztosítása végett tehát 60,000 K óvadéktőke s ennek évi 3000 koronát tevő 5%-os kamatai keblezendők be, és nem volna elfogadható, ha a fél e helyett például csak 38,000 korona tőkét, de 8% kamattal kebleztetne be. Ugyane szabály szerint évi 2000 korona biztosítására 40,000 korona óvadéktőke és 5%-os kamatai kebleztendők be.

ad b) Milyen értékűnek kell az ingatlanoknak lennie? Az 1895. évi Rendeleti Közlöny (Szabályrendeletek) 9. számában közzétett legfelsőbb elhatározás szerint házak az előző terhekkkel és a kaucziótőkével együtt értékük feléig, földbirtokok (telkek) pedig értékük két harmadáig terhelhetők meg, vagyis a házak fele s a földbirtokok kétharmad értékét az adósságok és kaucziótőke összege meg nem haladhatják.¹⁾

E követelmények szerint például 3000 korona évi mellékjövedelem, vagyis 60,000 korona óvadéktőke s ennek 5%-os kamatai számára egy 120,000 korona értékű tehermentes ház vagy egy 90,000 koronás tehermentes földbirtok már szabályszerű biztosítékot nyújt. Ha pedig ezen ingatlanokat például 20,000 korona bekeblezett adósság már terelné, akkor az ingatlan csak úgy lesz alkalmas a szabályszerű biztosításra, ha a ház

¹⁾ E legfelsőbb elhatározással tehát módosított a nőüssi szabályzat 17. §-a, melynek alapján az előt az követeltetett, hogy az ingatlan pupilláris (árvaszerű) biztosítékot nyujtsen vagyis feltéve, hogy: tehermentes) háromszor oly magas értékű legyen, mint a rákeblezendő óvadéktőke.

becsértéke a 160,000 koronát, a földbirtok becsértéke pedig ugyanezen esetben a 120,000 koronát megüti, mert az óvadéktőke és az ezt megelőző terhek összege $60,000 + 20,000 = 80,000$ korona által a ház: valódi értékének felén, a földbirtok (telek) pedig kétharmadán túl meg nem terhelhető.

Ha továbbá az előbbi példát tekintve a ház 120,000 korona becsértékkel bír, de már 20,000 korona bekeblezett adóssággal meg van terhelve s így az egész 60,000 korona kaucziótőkének (csak egy része!) erejéig nyujt szabályszerű biztosítékot, akkor e bajon a hiányzó óvadékrésznek²⁾ más vagyontárgy (például állampapírok) általi biztosításával, vagy akként lehet segíteni, hogy az illető 20,000 koronás hitelezőtől »elsőbbségi engedély«-t eszközünk ki az iránt, hogy a 60,000 korona óvadéktőke az ő huszezer koronás követelése elé kebleztethessék be.

Ily elsőbbségi engedély adására, — mely nyilván az érdekeinek s tőkéje biztonságának rovására megy — a hitelező természetesen nem kötelezhető s arra pusztán jóakarathból, vagy részben más alkalmas biztosíték nyérése folytán, esetleg az ingatlan kitűnő karbanléte s forgalmi értékének remélhető emelkedése folytán fogja magát elhatározni.

Ha végül sem ily elsőbbségi engedély kieszközlésére, sem az ekként biztosítatlanul maradó óvadékrésznek más vagyontárggyal való biztosítására képesek nem vagyunk, akkor esetleg felségfolyamodvány³⁾ útján juthatunk czélunkhoz.

¹⁾ Vagyis csak 40,000 korona s ennek 2000 koronát tevő 5% kamatai erejéig.

²⁾ Tehát a 20,000 K tőke után járó évi 1000 K mellékjövedelemnek.

³⁾ Lásd V. fejezet.

Egy oly ingatlan, melyre nem bizonyos adósságtőke, hanem egy idegen személy javára a haszonélvezeti jog vagy pedig az van bekebelezve, hogy az ingatlan meg nem terhelhető, a házassági óvadék biztosítására nem alkalmas, ha csak ez utóbbi korlátozás ki nem törlődik, illetőleg a haszonélvezetre jogosult személy megfelelő elsőbbségi vagy pedig olyan engedélyt nem ad, melynek alapján a cautiótőke a haszonélvezeti jog elé, vagy a haszonélvezeti jogra magára is bekebelezhető lesz.

Végül szem előtt tartandó az is, hogy »telkek« csak akkor terhelhetők meg értékük kétharmadáig, ha azok produktív földek, mert az üres háztelkek csak értékük feléig fogadhatók el és hogy a gyakorlat szerint az óvadéknak bekebelezés által való biztosítására csak azok az ingatlanok tekintetnek alkalmasaknak, melyek Magyarországon vagy Ausztriában fekszenek. Az óvadéknak külföldön fekvő ingatlanokkal való biztosíthatásához Ő Felsége engedélyét kell kiisköszölni. Szólló szintén a földbirtok fogalma alá esik.

ad c) A bírói becsű szóval vagy írásban, a megbecsülendő ingatlanok telekjegyzőkönyvi hiteles kivonatának bemutatása mellett s az ingatlan tulajdonosa által annál a kir. járásbírósnál¹⁾ kérelmezendő, melynek területén a megbecsülendő ingatlanok fekszenek. A bírói

¹⁾ Idevonatkozólag a szűkebb értelemben vett Magyarországon a m. kir. igazságügyministernek 1896. évi 49918/1A számú rendelete (R. K. 1896. évi 32. sz.), Horvát-Szlavonországokban, valamint Fiume városában és kerületében a perenkívüli ügyekben követendő bírósi eljárásról szóló 1854. évi augusztus 9-én kibocsátott nyílt parancs irányadó (Horvát-Szlavonországokra nézve lásd az ottani országos kormány 1895. évi december 23-án 16311. szám alatt kelt rendeletét is)

becslés ezen járásbíróság által két megeskutendő szakértő közbenjöttével fogatosítottatik.¹⁾

A bíróság a becslés fogatosítására határnapot tűz és erről az általa hivatalból kinevezendő két becsűt, ugyszintén a becsűltető felet értesíti. A felek vagy meghatalmazottjaik jelen lehetnek a becslés fogatosításánál, de elmaradásuk a becslés fogatosítását nem akadályozza.

A becsűsök véleményét magában foglaló irat vagy jegyzőkönyv hiteles másolatát a bíróság a becsűltető fél részére kiadja. Ebben különösen bentfoglaltassék:

a) a megbecsűlt ingatlanok a telekkönyvi állapot szerinti részletes megjelölése,

b) hogy a becsűsök mily előfeltételekre és számításokra alapították becsűjüket s mily uton jutottak a véleményezett becsértékhez,

c) a becsűsök ama határozott kijelentése, hogy a becslésnél az adóra és, amennyiben házakról van szó, a javításokra és az esetleges üresen állásra is tekintetet fordítottak.

A bírói becslés iránti, 1 koronás bélyeggel ellátott kérvény mintájául szolgálhat a következő:

Tekintetes kir. Járásbíróság!

Leányomnak, Gizellának X. Y. honvédszázadossal célzott házasságra léphetése végett az előirt katonatiszti házassági óvadék biztosítására az idecsatolt székesfehérvári számú telekjegyzőkönyvi kivonatban leirt in-

¹⁾ Fiumében és Horvát-Szlavonországokban a Jurisdiktions-Norm szerint illetékes birtokbíróság eszközölte a becslést. Ausztriában pedig az a Landesgericht vagy Bezirksgericht, amelynél az illető ingatlan telekkönyve vezetetik.

gatlanaimat óhajtom felajánlani, mely czélból a honvédségi nőszülési szabályzat értelmében ezen ingatlanaim értékét bírói becsű utján igazolni tartozom.

Tiszteletteljesen kérem ennél fogva a tekintetes kir. Járásbírószágot, hogy ezen ingatlanaimnak megbecsültetését — az 1896. évi 49918/1. A. számú igazságügyministeri rendelet értelmében — két szakértő közbenjöttével elrendelni és költségemen foganatosítani s a becsűsök véleményét magában foglaló és a szakértők megesketését tanúsító iratot vagy a becsűlési jegyzőkönyv hiteles másolatát részemre kiadni méltóztassék.

Kérem egyuttal a tekintetes kir. Járásbírószág intézkedését aziránt is, miszerint a szakértők véleményét magában foglaló iratban — az ingatlanok telekkönyvi megjelölésén és becsűrtékének részletezésén kívül — a szakértők azon határozott kijelentése is bentfoglaltassék, vajjon ők becsűjüket mily előfeltételekre (számításokra) alapították s mily uton jutottak a véleményezett becsűrtékhez és hogy a becsűlésnél az adóra (s amennyiben házakról van szó : a javításokra és az esetleges üresen állásra is) tekintetet fordítottak.

Teljes tisztelettel

Nagy Kálmán, s. k.
székesfehérvári lakos.

(Felzet. Tek. kir. Járásbírószágnak Székesfehérvárott.
Kérvénye, Nagy Kálmán sz.-fehérvári lakosnak — a sz.-fehérvári . . sz. tjkyben felvett ingatlanainak bírói becsűlése iránt. 1 drb melléklettel).

8. minta.

Az ingatlan értékének igazolására nőszülési szabályzatunk más módot, mint a bírói becsűlést, nem ismer. A honvédelmi minister pedig fenntartja magának a jogot,

hogy olyan esetben, a midőn a becsűlés alkalmával megállapított becsűrték nyilván túlmagasnak látszik: ebben az irányban megállapításokat eszközölthessen.

ad d) Tűzkárbiztosítási ténrtvény. A házának hatóságilag engedélyezett vagy kereskedelmi bíróságilag bejegyzett tűzbiztosítási intézetnél tűzvész ellen biztosítotttnak kell lennie, és amellet az óvadékokat nyújtónak bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesített¹⁾ aláírással ellátott ténrtvény által magát arra köteleznie, hogy különben egyéb módon való óvadéknnyújtás terhe alatt ezen tűzkár elleni biztosítás folytonos fenntartásáról is gondoskodni fog.

Ezen ténrtvény 1 koronás bélyeggel látandó el és mintájául szolgálhat a következő:

TÉNRTVÉNY.²⁾

1 K
bélyeg

Alulírott kötelezem magamat arra, hogy az általam N. N. m. kir. urnak X. Y. kisasszonnyal (urnővel) való házasságra lépése esetére felajánlott ingatlanaimon levő s az X. község számú telekjegyzőkönyvében sorszám és házszám alatt felvett házát, mely jelenleg a biztosítási intézetnél tűzkár ellen biztosítva van, e biztosítás lejárta után is, az óvadéki kötelék egész tartamán át s különben egyéb

¹⁾ A hitelesítés körüli eljárásra nézve lásd a 4. mintánál mondottakat.

²⁾ A gyakorlat szerint ezen ténrtvény tartalma az ajánlati okmányba is befoglalható s akkor külön ténrtvény kiállítása fölösleges.

módon való óvadéknyújtás terhe alatt tűzvéssz ellen biztosítani fogom.

Kelt.....

(Aláírás)

és

(az aláírás hitelesítése.)

9. minta.

E téritvény különben, mint már említettett, az ajánlati okmány szövegébe is befoglalható.

ad e) Ajánlati okmány. Bármely vagyontárgy által kívántassék is a mellékjövedelem biztosítása eszközletni, feltétlenül szükséges, hogy ama vagyontárgy ennek tulajdonosa által óvadékol szabályszerű ajánlati okmányban s egyoldalulag, visszavonhatlan módon felajánltassék.

Ezen okmány a bekeblzésnél a következő minta szerint szerkesztendő:

AJÁNLATI OKMÁNY.

(Ha az óvadéknyújtó (ingatlan-tulajdonos) a völegény, akkor az alábbi szövegből az a)-val jelzett rész irandó; ha pedig az ingatlan a menyasszony nevében áll, akkor általa csak a b)-vel, — végül, ha egy harmadik személy az óvadéknyújtó, akkor a c)-vel jelzett rész irandó.)

	1 K bélyeg	
	Miután	a magyar kir. honvédelmi
a) b) c)	minister ur Ő	Nagyméltóságának 190...évi
	 hó	 én szám alatt
	kelt leirata szerint	a) nekem alulirotnak
		b) c) N. N. (rendfokozati)-nak
	megengedetett, hogy	a) a) N. N.-nel
		b) velem alulirottal

a), b), c)

{ korona évi mellékjövedelem biztosítása mellett házasságra léphess^{ek}_{en} ezer korona azaz ezer korona tőkét,

a)

{ mint számomra előirt házassági óvadékol akképal ajánlok fel, hogy az ezen töke után évenként járó 5⁰/₀-os évi koronát tevő kamatok N. N.-nel való házasságom tartamára és korábbi elhalálozásom esetében nöm özvegségének idejére is az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

b)

{ mint fentebb megnevezett völegényem számamra előirt házassági óvadékol akképal ajánlok fel, hogy az ezen töke után évenként járó 5⁰/₀-os koronát tevő kamatok N. N.-nel való házasságom tartamára és ezen előbb nevezett leendő férjem korábbi elhalálozása esetében számomra az özvegség idejére is az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

c)

{ mint fentebb megnevezett völegény számamra előirt házassági óvadékol akképal ajánlok fel, hogy az ezen töke után évenként járó 5⁰/₀-os koronát tevő kamatok N. N. és leendő neje N. számamra házasságuk tartamára és nevezett (rendfokozat) korábbi elhalálozásának esetében, hátramaradó nejének özvegsége idejére is az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

a) b)

{ Midőn még kijelentem, hogy sem jegyesemmel, illetőleg leendő ^{a) nőmmel}_{b) férjemmel}, sem bárki mással

e)

Midőn még kijelentem, hogy ezen -----
korona évi jövedelemről a fent nevezett je-
gyesek illetőleg leendő házastársak javára a
házasság megkötésének napjától kezdve fel-
tétlenül lemondok és annak saját magam
által elvezetétől az óvadéknyújtás tartamára
elállok és hogy sem jegyesekkel, sem bárki
mással

e házassági óvadéknak és kamatainak följán-
lásával ellenkezésben álló egyezség nem kötö-
tett és jövőben sem köttetik, egyszersmind
kötelezem magamat, hogy ezen házassági
óvadékon a m. kir. honvédelmi minister ur
Ő Nagyméltóságának engedélye nélkül vál-
toztatást nem teendek.

a) b) c)

A fentebbi ----- ezer korona házassági
óvadéktőke, illetőleg az ez után évenként járó
s mostantól kezdve a többször említett jegye-
seknek, illetőleg leendő házastársaknak ki-
fizetendő 5%-os évi ----- koronát tevő ka-
matok biztosítására kijelölöm és lekötöm a
tulajdonomat képező, X. községben levő, az
X-i ----- számú telekjegyzőkönyvben foglalt
----- sor, ----- hrszámu ^{házas}
----- ^{birókora} s annak összes
haszonvételeit és kötelezem magamat, hogy
a fentebbi általam sajátkezüleg aláírt -----
korona házassági óvadéktőkéről szóló aján-
lati okmányt

- a) saját magam és leendő nőm javára
b) saját magam és leendő férjem N. N. (rend-
fokozat) javára
c) N. N. (rendfokozat) és leendő neje N. N.
javára

teljes tartalma szerint és minden ebben álta-
lam vállalt mellékkötelezettséggel együtt a
fentebb megjelölt ^{házas}
^{birókora} (telekkönyvi meg-
jelölés) és annak összes haszonvételeire¹⁾ te-
lekkönyvileg bekebeleztem s kiütettetem
és ezen óvadéknak elsőbbségben való meg-
tartásáról gondoskodni fogok.

a), b), c)

Minek erejével sajátkezű aláírásom és
annak birói (közjegyzői) hitelesítése.

Kelt -----

----- s. k.
(Az ingatlan tulajdonosa).

10. minta.

Ha az ingatlan tulajdonosa (a felajánló) kiskoru,
akkor az ő nevében gyámja állítja ki az ajánlati ok-
mányt, mely bekebelezés előtt árvaszéki jóváhagyás alá
terjesztendő. Az ara esetleg nagykorúsítható is.²⁾

Ha az ajánlati okmány az ara (vagy gyámja) által
állíttatik ki, vagyis ha az óvadék a mátká vagyonából
állíttatik elő, akkor az okmány bélyege (mely az első
szövegsor által keresztülírandó) 1 korona — s ez eset-
ben az okmány bekebelezése bélyeg- és illetékmentes.

¹⁾ Az ezen szövegben foglalt s dőlt betűkkel szedett rész
az 1893. R. K. 33. számában közzétett hivatalos mintában nem
foglaltatik ugyan, mindamellett annak felvétele s az óvadék-
nak a haszonvételre való bekebelezése is czélszerű, — mert
ha az óvadék csak az ingatlan állagára kebleztetik be,
akkor az ingatlan haszonélvezete esetleg más hitelező ál-
tal lefoglaltatik s ekként a házaspár az ingatlan által haj-
tott jövedelemtől is elesnek, — mint az a gyakorlatban már
tényleg előfordult.

²⁾ A nagykorúsítási eljárást az 1877. évi XX. t.-cz. sza-
bályozza.

Ha azonban a házassági biztosíték visszteher nélkül a vőlegény részéről adatik, úgy az okirat első ívétől 2 korona bélyeg jár; a vagyonátruházástól járó százalékos illeték pedig csak a férj halála bekövetkeztével fizetendő.

Ha továbbá a biztosíték szülők vagy harmadik személy által ingyen állíttatik elő, úgy tekintettel a felforgó személyes viszonyokra, az ajándékozási illeték szabadandó meg. (Bély. és ill. szab. 57. tét.).

E kiszabást az illetékkiszabási hivatalok eszközlik, mi végből az ajánlati okmány keltétől számított 8 nap alatt vagy az illetékkiszabási hivatalhoz vagy bekeblezés esetén a telekkönyvi hatósághoz benyújtandó, mely utóbbi esetben a tkvi hatóság erről az illetékkiszabási hivatalt értesíti. Mindkét esetben azonban az ajánlati okmány kiállítás előtt 1 koronás bélyeggel látandó el. (Bély. és ill. szab. 55. §. és 2. tétel A. a) pont).

Ha az ingatlan Dalmáciában fekszik, akkor az óvadéknyújtó az ajánlati okmányban kifejezetten kötelezni tartozik magát, hogy a jelzálogi bejegyzést a törvényesen előírt időben megújíttatja, minthogy különben a honvédelmi miniszternek jogában állandó, hogy azt az óvadéknyújtó költségére maga újíttassa meg, ha utóbbi éveknek — melyre nézve a jelzálogi bejegyzés még érvényes — első hat hónapján belül ki nem mutatja, hogy a bejegyzés megújítását törvényes módon kérelmezte; és továbbá ki kell nyilatkoztatnia, hogy a kincstárral szemben neki semmi joga vagy követelése nem támad, ha ő maga vagy a honvédelmi ministerium a jelzálogi bejegyzés megújítását elmulasztaná. (I. az 1903. évi R. K. 33. számában közzétett B. és C. ajánlati okmány-mintát).

ad f) Miként szóljon a bekeblezés? Az imént bemutatott minta szerint kiállított ajánlati okmány alapján

a házassági biztosíték bekeblezése az illetékes telekkönyvi hatóságnál írásbelileg kérelmezendő.

Nem ütköznék ugyan nehézségbe ezen eljárás is megismertetni s annak alapján a fél — egyszerűbb esetekben — a bekeblezést maga is eszközölthetné, de mivel ehhez nagyobb jártasság, telekkönyvi és jogi ismeretek szükségesek, czélszerűbb, ha a fél — amennyiben maga jogtudós nem volna — egy netán visszaautasítandó kérvénynyel járó fölösleges költség¹⁾ és sokszor tetemes idővesztés elkerülése végett a bekeblezést valamely ahhoz értő (ügyvéd, közjegyző stb.) egyénre bizza.

Különös figyelem fordítandó arra, hogy:

1. Ne csak a »házassági óvadék-tőke« zálogjoga, de annak 5 százalékos kamatai is bekebleztessenek.²⁾

2. A bekeblezés a házasulandók javára — nevére — és pedig úgy a házasság, mint a férj halála esetén az özvegynek özvegsége tartamára szóljon.

3. Világosan feljegyeztessék e mellett az illető teher-tételnél az ajánlati okmány lényeges tartalma, mely szerint a biztosítékon a honvédelmi minister engedélye nélkül semmi a felajánlással ellentétben álló változásnak történnie nem szabad, továbbá, hogy »a jövedelem a házastársak, illetve a netán özvegségre jutandó nő állászerű

¹⁾ Ez esetben különben a netán befizetett bekeblezési illeték a tkvi hatóság által hivatalból visszautalványozandó (Bély. és ill. szab. 24. §.).

²⁾ Gyakran előfordul az a hiba, hogy a fél nem az óvadéktőket (és kamatait), hanem magát az ingatlan becsértékét bekebleteli be. Hogy mekkorának kell lennie a bekeblezendő óvadéktőkének, azt fentebb ad a) alatt már kifejeztünk (Lásd »A bekeblezendő óvadéktőke nagysága« czím alatt).

megélhetésének javítására van rendelve», végül amennyiben a biztosítékoknyújtó harmadik személy volna, hogy ez »köteles a biztosítéknak elsőbbségben való fenntartására« és hogy »a biztosítékok nyújtó kinyilatkoztatta, miként a házasefelekkel a felajánlással ellentétben álló egyezséget nem kötött s kötni nem fog és hogy javukra az óvadéktőke haszonélvezetéről feltétlenül lemond«.

A menyasszony részéről kiállított okmányoknak kivételével, minden más személy által kiállított házassági biztosítéki okiratok telekkönyvi bejegyzésétől a biztosított jog értékéhez képest héttized százalék illeték jár. (Bély. és ill. szab. 57. tét.).

3. A biztosítás egyéb módon.

Nem csak állampapírok és ingatlanra való bekebelezés után biztosítható azonban az előirt házassági óvadéki mellékjövedelem, hanem egyéb módon is, vagyis az ezen fejezet elején foglalt »átnézet«-ben III—VII. számok alatt felsorolt más vagyontárgyakkal is. Szóljunk most már az ezekkel való elbánásról tüzetesebben.

A záloglevelek, községi kötvények (vasuti kötvények) és elsőbbségek kötményezése. A most említett értékpapírok nem képeznek államadósságot, hanem egyes pénzüintézetek, vállalatok vagy vasutak által bocsáttatnak piacra s mint láttuk, jórészt alkalmaskak az óvadék biztosítására, csakhogy ezeknek óvadékol kötményezését, miután nem állampapírok, nem a m. kir. központi állampénztár, hanem az az illető intézet eszközli, mely azokat kibocsátotta. A Kisbirtokosok országos földhitelintézete által kibocsátott zálogleveleket például ezen intézethez, a magyar földhitelintézet zálogleveleit pedig a magyar földhitelintézethez kell kötményezés végett egy

az alábbi 11. minta szerint szerkesztett »ajánlati okmány«-nyal és a záloglevelek stb. ismertető jeleit magában foglaló, a 12. mintához hasonlószerűen szerkesztett »jegyzék«-kel együtt benyújtani.

Az illető pénzüintézet, vállalat stb., mely az ő saját értékpapirjainak házassági óvadékol elfogadását a honvédelmi miniszternél annak idején kieszközölte, kötelezte magát egyuttal arra, hogy azokat a fél számára kötményezni fogja, ami abban áll, hogy a hozzá benyújtott záloglevelek, elsőbbségek stb. melöl a szelvényeket (couponokat), melyekre a kamatfizetés eddig történt, letétbe veszi s a félnek oly szelvény nélküli zálogleveleket (elsőbbségi kötvényeket stb.) szolgáltat ki, amelyeknek szövegében a tulajdonos neve s az értékpapírnak házassági óvadékol történt felajánlása ki van tüntetve, az illető pénzüintézet ama nyilatkozatával¹⁾ együtt, hogy a kamatok ezentúl nyugtá²⁾ ellenében (tehát nem a couponok beváltása mellett) fognak fizettetni és hogy az intézet, az óvadéki kötelek megszűnése esetén ujából a régiekhez hasonló, szelvényekkel ellátott előmutatóra³⁾ szóló zálogleveleket (elsőbbségi kötvényeket stb.) fog a fél részére kiszolgáltatni.

Szóval az illető pénzüintézet, bank stb. már tudja,

¹⁾ Ezt a nyilatkozatot az illető intézet külön kiállíthatja vagy magukra az egyes záloglevelekre vezetett záradék alakjában. Némely pénzüintézet továbbá vagy magukat a hozzá kötményezés végett benyújtott zálogleveleket adja vissza záradékolva, vagy helyettük egy ugynevezett főkötvényt ad. A fő az, hogy a fent előadottaknak e kötményezés lényegben megfeleljen.

²⁾ T. i. a házasefelek vagy azok egyikének nyugtája ellenében (a szerint, amilyen értelemben a kötményezés kívántatott, illetve eszközletett).

³⁾ Tehát többé nem »névre« szóló.

hogy mit kell neki a hozzá kötményezés végett benyújtott záloglevelekkel, elsőbbségi kötvényekkel stb. tennie; — a fél teendője csak az, hogy a meglevő értékpapirokat s az azokra vonatkozólag szerkesztett »ajánlati okmányt« (11. minta) és jegyzéket (12. minta) annál az intézetnél, mely által az értékpapírok kibocsáttattak, kötményezés végett benyújtja s a kötményezett értékeket az intézettől visszanyerendő ajánlati okmánynyal és jegyzékkel együtt a házasságkötési igazolvány iránti kérvényhez (IV. fejezet) csatolja.

Itt csak azt tartom még újból hangsúlyozandónak, hogy a vasuti elsőbbségi kötvények közül csak azok alkalmasak házassági óvadéknak, melyeknek kamatozását és visszafizetését az állam garantizolta.¹⁾

Városok kamatozó kötvényeinek kötményezése.
Az ily kötmények kötményezése egészen úgy történik, mint az imént említett zálogleveleké s a 11. és 12. minta szerint szerkesztett »ajánlati okmány« és jegyzék is teljesen megfelel a czélnek. Csak azt tartom szükségesnek még kiemelni, hogy az ily kötvények által biztosított tőkék után a kamatok 5 százaléknál magasban sohasem számíthatók s itt beigazolandó, hogy ezen kötvények, mint gyámság alatt levő személyek pénzeinek elhelyezésére alkalmasak, törvényesen elismerve lettek. Ennek igazolása legcélszerűbben az illető város által kiállított helyhatósági bizonyítvánnyal történik: vagy pedig miután azt, hogy mily kötvények alkalmasak

¹⁾ Azok a vasuti elsőbbségi kötvények, amelyek a kamatozásra és visszafizetésre állami kezességgel bírnak, jelenleg a következők: cs. kir. szab. pécs-barcsi vasut elsőbbségi kötvényei, kassa-oderbergi vasut 1889. és 1891. évi 4% ezüst elsőbbségi kötvényei, kassa-oderbergi vasut 1889. és 1891. évi 4%-os arany elsőbbségi kötvényei.

árvapénzek elhelyezésére a m. kir. belügyminister körrendeletileg állapítja meg, elégséges, ha ily rendeletre (mely a »Rendeletek Tárá«-ban feltalálható) hivatkozás történik.

A záloglevelek (községi kötvények, vasuti elsőbbségek és városi kamatozó kötvények) kötményezése czéljából kiállítandó ajánlati okmány mintája a következő:

Ajánlati okmány.

(Ha az óvadékat a rölegény teszi le, akkor az alábbi szövegből az a)-val jelzett rész irandó. Ha a menyasszony az óvadéknyújtó, akkor a b)-vel, ha pedig egy harmadik személy: akkor a c)-vel jelzett rész irandó:)

1 K
bélyeg

Miután a magyar királyi honvédelmi

minister ur Ö Nagyméltóságának 190.... évi

..... hó én szám alatt kelt

leírata szerint ^{a) nekem alulírottak} ^{b) c) N. N. (rendfokozat)-nak} megen-

gedtetett, hogy ^{a) c) N. N.-nel} ^{b) velem alulírottal} kor.

évi mellékjövődelem biztosítása mellett házasságra léphesse^{ek}_{en}, felajánlom a tulajdonomat

képező, következő

(itt következik az értékpapírok részlete-

zése, a szám, kelet, névérték, szelvény-

szám, esetleg szelvény utalvány és a

kamat-összeg kitételével)¹⁾

azaz ezer koronát

¹⁾ Ha például 2000 koronát tevő évi mellékjövődelem volna a Kisbirtokosok országos földhitelintézete által kibo-

a) mint számomra előírt házassági óvadékot akképpen, hogy az ezen tőke után évenként járókoronát tevő kamatok N. N.-nel való házasságom tartamára és korábbi elhalálozásom esetében nőm özvegyiségének idejére is az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

b) mint fentebb megnevezett vőlegényem számára előírt házassági óvadékot akképpen, hogy az ezen tőke után évenként járókoronát tevő kamatok N. N.-nel való házasságom tartamára és ezen, előbb nevezett leendő férjem korábbi elhalálozása esetében számomra az özvegyiség idejére is az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

c) mint fentebb megnevezett vőlegény számára előírt házassági óvadékot, akképpen, hogy a fentt részletezett értékpapírok után, melyeknek tulajdonjogát magamnak fenntartom¹⁾ évenként járókoronát tevő kama-

csátott $4\frac{1}{2}\%$ -os záloglevelekkel biztosítandó, akkor a fenti zárjelek közti rész ekként szólhatna: „és pedig egy drb 100 K névértékű 2640. számú, két darab egyenként 200–200 korona névértékű 1016. és 1218. számú, két darab egyenként 2000–2000 korona névértékű 1665. és 1666. számú és négy darab egyenként 10000–10000 korona névértékű 2310., 2311., 2312. és 2313. számú, 19... évi..... hó... én kelt, $4\frac{1}{2}\%$ -kal kamatozó 1904. évi május 1-én esedékes kezdő szelvényekkel ellátott a Kisbirtokosok országos földhitelintézete által kibocsátott zálogleveleket“ azaz 44500 koronát.

¹⁾ Ha az óvadéknyújtó az értékpapírok tulajdonjogát a házassulók egyikére át akarja egyszersmind ruházni, akkor ezen mondat így fog hangzani: „melyeknek teljes tulajdonjogáról N. N. ^{vőlegény}_{ára} javára jogérvényesen lemondok.“

c)

a)

b)

e)

a), b), e)

tok N. N. és leendő neje N. számára házasságuk tartamára és nevezett (rendfokozat) korábbi elhalálozásának esetében, hátramaradó nejének özvegyége idejére is az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

Midőn még kijelentem, hogy sem arámmal, illetőleg leendő nőmmel, sem bárki mással

Midőn még kijelentem, hogy sem vőlegényemmel, illetőleg leendő férjemmel, sem bárki mással

Midőn még kijelentem, hogy ezenkorona évi jövedelemről a fentnevezett jegyesek, illetőleg leendő házastársak javára a házasság megkötésének napjától kezdve föltétlenül lemondok és annak saját magam általi élvezetétől az óvadéknyújtás tartamára elallok és hogy sem ezen jegyesekkel, sem bárki mással

e házassági óvadéknak és kamatainak felajánlásával ellenkezésben álló egyezsége nem léptem és lépni nem fogok egyszersmind kötelezem magamat, hogy ezen házassági óvadékon e felajánlással ellenkező változtatást a magy. kir. honvédelmi minister ur Ó Nagyméltóságának engedélye nélkül nem teendek.

Minnek erejéül sajátkezű aláírásom és annak birói (közjegyzői) hitelesítése.

Kelt

N. N. s. k.

(óvadék-nyújtó).

11. minta.

Az ajánlati okmány bélyege 1 korona s az okmányon az aláírás biróilag vagy közjegyzőileg hitelesítendő¹⁾

Ha az értékpapírok tulajdonosa k i s k o r u és nagykorúsítva sincs, akkor helyette és nevében az ő törvényes képviselője (atyja, ennek nem léteben anyja illetőleg a gyám) állítja ki és írja alá az ajánlati okmányt s az okmány, amennyiben szükséges, az árvaszék jóváhagyása alá is terjesztendő, illetőleg az árvaszéki jóváhagyási záradékkal is ellátandó.

A fentebb említett ajánlati okmányon kívül, mint említettett, a záloglevelekről (vasuti elsőbbségi kötvényekről stb.) egy »jegyzék« is szerkesztendő, amelynek mintájául szolgálhat a következő:

¹⁾ A hitelesítésre nézve lásd a 4. mintánál tett megjegyzést.

J e g y z é k

N. N. m. kir. honvédszázadosnak X. Y. urhölgygyel czélzott házasságra lépése alkalmából házassági biztosítékul felajánlott záloglevelekről (községi kötvényekről stb.)

Az értékpapírok jelzése							A kamatélvezetre a férj vagy a nő jogosult?	A kamatok minő feltételek alatt fizettetnek	Megjegyzés
neme	kamatláb	szám	kelte	névértéke	a kamatok mikor voltak utoljára esedékesek?	a záloglevél (kötvény) szól			
Kisbirtokosok országos földhitelintézete záloglevél	4 1/2%	2600	1903 máj 1	100 K	1904. nov 1	előmutatóra	mindketten	A nő hitelesített nyugtájára	
	"	1016	"	200 K	"	"	"		
	"	1218	"	200 K	"	"	"		
	"	1665	1902 máj 1	2000 K	"	"	"		
	"	1666	"	2000 K	"	"	"		
				stb.	stb.				

Budapest, 190... hó ... n.

12. minta.

N. N. s. k.

(az értékpapírok tulajdonosa.)

A jegyzék utolsó előtti rovata a felek megállapodásához képest akként is kitölthető, hogy a kamatok a csak a »nő« vagy csak »a férj«, vagy a »férj és a nő« hitelesített (esetleg egyszerű) nyugtára fizetendők.

A kamatok felvételére vonatkozólag különben kiemelem, hogy adómentes értékpapírok nyugtái és azok hitelesítései bélyegmentesek¹⁾.

A házassági óvadék biztosítása ingatlanokra bekeblezett magánkötelezvények által. Ha az óvadékot nyújtó egyénnek sem elég ingatlana, sem alkalmas értékpapírja nincsen, vagy ezeket lekötni nem akarja, hanem van neki egy más személy ingatlanán bekeblezve levő magán-követelése, úgy bizonyos feltételek alatt ezt a követelést is felhasználhatja az óvadék biztosítására oly módon, hogy a megfelelő óvadéktőkét és kamatait az ő bekeblezett követelésére rá- vagyis felülkeblezteti.

Itt tehát nem magára az ingatlanra kebleztetik be az óvadék, hanem egy, az ingatlanra bekeblezve levő magán-követelésre. Minthogy azonban ezen magán-követelés biztonsága mégis csak az ingatlan minőségétől függ, természetes dolog, hogy ily magán-kötelezvények csak akkor fogadhatók el az előírt mellékjövedelem biztosítására, ha maga az ingatlan, melyre be vannak keblezve, fentebb a 2. pont alatt tárgyalt »bekeblezés«-nél részletezett feltételeknek megfelel.

Ingatlanokra bekeblezett magánkötelezvények tehát csak úgy szolgálhatnak biztosítéskul:

a) ha a bekeblezett követelés utáni jövedelem (évjáradék) a biztosítani kívánt mellékjövedelmet (jövedelemrész) megüti; illetőleg a bekeblezett tőke-követelés

¹⁾ Bély. és ill. szab. 102. tét. h.

oly összegű, hogy annak 5⁰/₀-kal számított kamatai a mellékjövedelmet fedezik,

b) ha a jelzálogul szolgáló ingatlan megfelelő értékű (l. a »bekeblezés«-nél),

c) ha az ingatlan megkívántató értéke birói becslés által igazoltatik (l. a bekeblezésnél),

d) ha az ingatlant ház képezi, ennek tűz ellen biztosítva kell lennie (l. a bekeblezésnél),

e) ha a magánkötelezvény szabályszerű ajánlati okmány«-nyal felajánlatik,

f) ha az ajánlati okmány az illető telekkönyvi tételnél szabályszerűleg bekebleztetik s ez a telekkönyvi kivonattal igazoltatik, s ehhez az adós oly értelmű nyilatkozata is csatoltatik, mely szerint a követelésnek házassági óvadékl történt felajánlását tudomásul veszi.

Az óvadéknak ingatlanra már bekeblezve levő magánkötelezvények általi biztosítására vonatkozó ajánlati okmány mintája a következő:

AJÁNLATI OKMÁNY.

(ha a) a vőlegény, b) az ara, c) egy harmadik személy házassági óvadékl bekeblezett kötelezvényt ajánl fel).

	Bélyeg
	Miután a magy. kir. honvédelmi
a), b), c)	minister ur Ó Nagyméltóságának 190...évi
	hó napján.....szám alatt
	kelt leirata szerint
	a) nekem alulírtnak
	b) és c) N. N. (rendfokozati)-nak,
	a) c) N. N.-nel
	b) velem alulírttal
	megengedetett, hogy
	korona évi mellékjövedelem biztosítása mellett

a), b), c) házasságra léphess^{ek}_{en} felajánlom N. N.-nek
a ben utca szám
alatt levő házára a i számu
telekjegyzőkönyvben szám alatt bekeble-
zett korona követelést

a) mint számomra előirt házassági óvadékot
akképen, hogy az ezen tőke után esedékes
.....^o/o-os évi koronát tevő kamatok
N. N.-nel való házasságom tartamára és
korábbi elhalálozásom esetében nőm özvegy-
ségének idejére is — az álláshoz illő életmód
javítására szolgáljanak.

Midőn még kijelentem, hogy sem arám-
mal, illetőleg leendő nőmmel, sem bárki
mással

b) mint fentebb megnevezett vőlegényem szá-
mára előirt házassági óvadékot, akképen,
hogy az ezen tőke után évenként járó^o/o-os
..... koronát tevő kamatok N. N.-nel
való házasságom tartamára és ezen, előbb
nevezett leendő férjem korábbi elhalálozása
esetében számomra az özvegyiség idejére is,
— az álláshoz illő életmód javítására szolgál-
janak.

Midőn még kijelentem, hogy sem vőle-
gényemmel, illetőleg leendő férjemmel, sem
bárki mással

c) mint fentebb nevezett vőlegény számára elő-
irt házassági óvadékot akképen, hogy az az
után járó^o/o-os évenként
koronát tevő kamatok N. N. és leendő neje
N. N. számára, szándékolt házasságuk tartá-

mára és nevezett (rendfokozat) korábbi el-
halálozásának esetében hátrammaradó nejének
özvegyisége idejére is az álláshoz illő életmód
javítására szolgáljanak.

c) Midőn még kijelentem, hogy ezen
korona évi jövedelemről a fentnevezett jegye-
sek, illetőleg leendő házastársak javára a
házasság megkötésének napjától kezdve föl-
tétlenül lemondok és annak saját magam
általi élvezetétől az óvadék nyújtás tartamára
elálllok és hogy sem ezen jegyesekkel, sem
bárki mással

a), b), c) e házassági óvadéknak és kamatainak föl-
ajánlásával ellenkezésben álló egyezsége nem
léptem és lépni nem fogok, egyszersmind
kötelezem magamat, hogy ezen házassági
óvadékon e felajánlással ellenkező változta-
tást a m. kir. honvédelmi minister ur Ö
Nmgának engedélye nélkül nem teendek.

Kötelezem magamat arra is, hogy ezen
ajánlati okmányt N. N.-nek számu házára
birtokára
(telekkönyvi megjelölés) az illető tételnél
saját költségemen

a) saját magam és fentnevezett leendő nőm javára
b) saját magam és leendő férjem javára
c) N. N. (rendfokozat) és fentnevezett leendő
neje javára

bekebeleztetem és az óvadéknak elsőbbségben
való megtartásáról gondoskodni fogok. Minek
erejével sajátkezű aláírásom és annak bírói
(közjegyzői) hitelesítése.

Kelt

13. minta.

N. N.

Ezen okmány bélyegére nézve lásd a 10. mintánál mondottakat.

Ha az ingatlan Dalmáciában fekszik, akkor az óvadékadó az ajánlati okmányokban kifejezetten kötelezni tartozik magát, hogy a jelenlegi bejegyzést a törvényesen előírt időben megújíttatja, mert különben a honvédelmi miniszternek jogában álland, hogy azt az óvadékadó költségére maga ujíthassa meg, ha utóbbi azon utolsó évnek — melyre nézve a jelzálogi bejegyzés még érvényes — első hat hónapján belül ki nem mutatja, hogy a bejegyzés megújítását törvényes módon kérlemezte és továbbá ki kell nyilatkoztatnia, hogy a kincstárral szemben neki semmi joga vagy követelése sem támad, ha ő maga vagy a honvédelmi ministerium a jelzálogi bejegyzés megújítását elmulasztanák (l. az 1903. évi R. K. 33. számában közzétett C mintát).

A házassági óvadék biztosítása a Mária-Terézia rend nyugdíjának fele által akként történik, hogy az ezen nyugdíjra jogosult fél nyugdíj felét egy ajánlati okmánnyal a házassági óvadék biztosítására felajánlja, mely okmányt azután a nyugdíj adományozására vonatkozó dekretummal és a következő fejezetben megjelölt egyéb okmányokkal együtt a házasságkötési igazolvány kiszolgáltatása végett a honvédelmi minister elé kell terjeszteni. Az ajánlati okmány kiállításánál a 13. számú mintát lehet alapul venni. Az okmány bélyege 2 K.

IV. FEJEZET.

A házasságkötési igazolvány kérése.

A kérvény külalakja, tartalma és mintája.

Ha a megkívánt évi mellékjövedelem az előadottak szerint biztosított, akkor a házasságkötési igazolvány kiszolgáltatása iránt a honvédelmi ministerhez lehet folyamodni.

A kérvény, mint a nősülési kérvény folyamánya bélyegmentes és k ö z v e t l e n ű l a honvédelmi ministeriumba terjeszthető be.

Külalakja a rendes szolgálati beadványéval azonos.

Mintája a következő:

M. kir. 17. honvéd. gy. ezred I. zászlóalj

Szabó István, hadnagy.

Nagyméltóságú Minister Ur!

Székesfőhérvárt, 1905. évi febr. 10.

Nagyméltóságod által f. é. hó-én
..... szám alatt kiadott nősülési engedélyben kikötött
..... korona évi mellékjövedelem szabályszerű biztosítását
tanúsító darab okmány idezárása mellett kérem